

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 30. 6. 2014.**

Sarajevo, kolovoz 2014.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikrokreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikrokreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 30. 6. 2014. na temelju analize mjesečnih i kvartalnih izvješća o poslovanju, informacija i podataka koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor).

SADRŽAJ

I.	UVOD	3
II.	POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH	5
	1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA	5
	1.1. Broj mikrokreditnih organizacija.....	5
	1.2. Organizacijski dijelovi	6
	1.3. Kadrovi.....	6
	2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO	7
	2.1. Bilanca stanja.....	7
	2.2. Kapital	12
	2.3. Kreditni portfelj	13
	2.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite.....	21
	2.5. Račun dobiti i gubitka.....	23
	3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM OSOBAMA	25
III.	ZAKLJUČCI I PREPORUKE	27
IV.	PRILOZI	29

I. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organiziranja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO), odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Nadležnosti Agencije nad ovim poslovima propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvješća koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalna izvješća o bilanci stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, otpisima i druga izvješća o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečno izvješće o kamatnim stopama.

U Federaciji BiH sa 30. 6. 2014., dozvolu za rad Agencije ima 13 MKO, od toga 12 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), koje poslovanje obavljaju putem 286 organizacijskih dijelova. U mikrokreditnom sektoru sa 30. 6. 2014. bilo je zaposleno 1.338 radnika, što je za 65 radnika, ili 5% manje u odnosu na 31. 12. 2013.

Bilančna suma MKO sa 30. 6. 2014. iznosila je 456,3 milijuna KM, od čega se na MKF odnosilo 455,1 milijun KM ili 99,7%, a na MKD 1,2 milijuna KM ili 0,3% od ukupne bilance MKO. Bilančna suma MKO na kraju drugog kvartala 2014. godine bila je manja za 19,6 milijuna KM ili 4% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2013. Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive MKO, sa 30. 6. 2014. iznosili su 392,6 milijuna KM i čine 86% ukupne aktive MKO, te su manji za 1% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 376,9 milijuna KM i manji su za 4% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2013. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (37%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama. MKO su povećale efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, pa su tako, na kraju drugog kvartala 2014. godine, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope u mikrokreditnom sektoru na ukupne kredite iznosile 25,68%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, zabilježile rast od 0,39 postotnih bodova.

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 30. 6. 2014., mikrokreditni portfelj bilježi pad od 1%, te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja iskazano povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila na 31. 12. 2013., na 4%. Nadalje, portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 4,52%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 13 MKO, 3 MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu rizičnosti portfelja koji mora biti ispod 5%. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja također bilježi pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 6,91%. Na razini sektora, postotak otpisa sa 30. 6. 2014. iznosio je 2,25% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,38 postotnih bodova, te se nalazi u okviru standarda propisanog od Agencije, a četiri MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Osnovni izvor sredstava MKO su obveze po uzetim kreditima koje su na dan 30. 6. 2014. godine iznosile 261,4 milijuna KM ili 57% ukupne pasive MKO i manje su za 3% u odnosu

na stanje sa 31. 12. 2013. Ukupni kapital MKO na dan 30. 6. 2014. iznosio je 170,5 milijuna KM ili 38% ukupne pasive MKO koji je manji za 5% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 170,1 milijun KM ili 99,8%, a kapital jednog MKD 0,4 milijuna KM ili 0,2%. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 106,4 milijuna KM koji čini 63% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 57,4 milijuna KM ili 34% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Temeljni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 6,3 milijuna KM, odnosno 3% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a gubitak 175 tisuća KM.

U razdoblju 1.1. – 30.6.2014., od ukupno 12 MKF, manjak prihoda nad rashodima imale su 4 MKF i to u ukupnom iznosu od 17.033 tisuće KM, dok je višak prihoda nad rashodima ostvarilo 8 MKF u ukupnom iznosu od 7.993 tisuće KM, što znači da su MKF sa 30. 6. 2014. poslovale s manjkom prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9.040 tisuća KM. Od 4 MKF koje su u razdoblju 1.1. - 30.6.2014. ostvarile manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 17.033 tisuće KM, jedna od tri najveće MKF, u ovom razdoblju, ostvarila je manjak u iznosu od 16.939 tisuća KM, odnosno 99,4% ukupno ostvarenog manjka na razini sektora, dok se na ostale tri MKF odnosi samo 94 tisuće ostvarenog manjka prihoda nad rashodima, odnosno 0,6%. Bez podataka ove MKF, koji su suprotni sektorskom trendu sa 30. 6. 2014., i koji su u potpunosti destabilizirali mikrokreditno tržište, te utjecali na pogoršanje sektorskih rezultata i pokazatelja izvedbe, mikrokreditni sektor ostvaruje pozitivan rezultat u iznosu od 7.729 tisuća KM, što se pozitivno odražava i na pokazatelje izvedbe. U prvih šest mjeseci 2014. godine, jedno MKD je ostvarilo neto gubitak u iznosu od 170 tisuća KM. Prema tome, na razini mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH s krajem drugog kvartala 2014. godine, ostvaren je negativan financijski rezultat u iznosu od 9.210 tisuća KM, što je za 16.715 tisuća KM manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine kada je sektor iskazivao pozitivan rezultat.

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. Iako razina aktive i bruto kreditnog portfelja opada, većina MKF je značajno unaprijedila poslovne prakse i procese, kao i unutarnje kontrole, što se reflektira na poboljšanje kvalitete kreditnog portfelja. Uloženi su veliki napor u poboljšanje procesa naplate kredita kod većine MKO koji se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji što utječe na financijsku disciplinu klijenata, te rezultate poslovanja MKO. Ipak, pojedine MKF, značajna sredstva izdvajaju za različite marketinške kampanje u cilju promocije organa MKF kao i imidža MKF, zanemarujući strategije kojim bi zaustavili razgradnju institucije. Nažalost, budućnost nekolicine MKO, njenih zaposlenih kao i drugih resursa, ovisi o štetnim korporativnim praksama pojedinih organa rukovođenja/upravljanja kojima je zbog uskraćenog povjerenja kreditora, onemogućen dotok novih kreditnih sredstava, potreban, kako ne bi bila ugrožena likvidnost institucija.

U pojedinim organizacijama, značajnog opsega operacija i razine doniranih sredstava, kontrolama su uočene određene slabosti i nepravilnosti u radu koje su se uglavnom odnosile na nepridržavanje odredaba ZoMKO i provedbenih akata Agencije, specifično u pogledu upravljanja kreditnim i drugim rizicima, formiranja i održavanja rezervi za kreditne gubitke, a posebno u slučajevima ponovnog ugovaranja kredita. Ostale nepravilnosti odnosile su se na neadekvatnu uspostavu i vođenje izvanbilančne evidencije, neadekvatan obračun dospjelih i nedospjelih kamata, neadekvatno iskazivanje i izvješćivanje Agencije o iznosu doniranih sredstava, neiskazivanje efektivne kamatne stope u ugovorima o kreditu i prostorijama MKF, te propuštanje uspostave registra povezanih osoba i usvajanje politika MKO za poslovanje s povezanim osobama, slabosti u procedurama za obradu prigovora i žalbi klijenata i jamaca i

dr. Kontrolom jedne MKF utvrđeno je da se jedan dio transakcija koje ova MKF obavlja s pojedinim povezanim osobama, smatraju nezakonitim kratkoročnim kreditiranjem povezanih osoba, dok drugi dio transakcija s povezanim osobama imaju karakter neizravne raspodjele viška prihoda nad rashodima, čime su prekršene odredbe Zakona o MKO, Zakona o udrugama i fondacijama i podzakonskih akata Agencije.

Navedene nepravilnosti posljedično su utjecale na kršenje Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje MKO u pogledu propisanih standarda Agencije za poslovanje MKO. Kontrolama je utvrđeno da se kod dvije MKF, u upravljanju imovinom MKF, organi istih ne pridržavaju načela poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno pažnjom dobrog gospodarstvenika i stručnjaka, te da stvaraju visoke, nepotrebne i neopravdane troškove, kao i da obavljaju transakcije s povezanim osobama kojima se čini šteta po fondaciju, a korist direktno stječu povezane osobe što je suprotno zakonskim odredbama kao i misiji osnivanja MKF.

U proteklom razdoblju, jedna MKF je bez suglasnosti Agencije imenovala vanjskog revizora, te nije sukladno propisanim uvjetima obavila reviziju financijskih izvješća za godinu koja je završila 31. 12. 2013., čime je prekršen članak 18. Zakona o MKO, stoga je dostavljeno revizorsko izvješće proglasila nevažećim. S obzirom da je izvješće neovisnog revizora u skraćenom obliku objavljen u dnevnim novinama, čime su javnost i potencijalni korisnici revizorskih izvješća dovedeni u zabludu, Agencija je, putem svoje web stranice, upozorila javnost o neprihvatanju obavljene revizije od strane revizora koji nije dobio potrebnu suglasnost.

Neusvajanje predloženih izmjena i dopuna ZoMKO, kojim bi sukladno Zaključku Vlade Federacije BiH, bile omogućene efikasnije korektivne mjere prema institucijama i organima koje krše ZoMKO i podzakonske akte Agencije, neminovno će voditi nanošenju štete doniranom kapitalu, a posljedice će, nažalost, osjetiti cijeli mikrokreditni sustav kojeg čine klijenti, kreditori, kao i zaposleni u MKO. Neusvajanje predloženih izmjena i dopuna ZoMKO pogoduje nekolicini pojedinaca koji sigurno utočište nalaze u trenutnim propisima koji nedovoljno sankcioniraju nanošenje štete imovini fondacije i doniranim sredstvima koji su od šireg značaja.

Posebne napomene: U pogledu izrade redovnih kvartalnih Informacija o mikrokreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine, Agencija koristi podatke koje dostavljaju MKO. Agencija kontrolama poslovanja MKO provjerava točnost dostavljenih izvješća. S tim u vezi, kod jedne MKO značajnog opsega operacija, Agencija izražava rezervu u pogledu točnosti izvješćivanja. Dodatno, ova MKF nije postupila po nalogima Agencije, uslijed privremene mjere nadležnog suda.

II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA

1.1. Broj mikrokreditnih organizacija

U Federaciji BiH sa 30. 6. 2014., dozvolu za rad Agencije ima 13 MKO, od toga 12 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 29 organizacijskih dijelova MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO

osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni sljednik imovine, prava i obveza MKO osnovanih sukladno ZoMKO iz 2000. godine.

U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 30. 6. 2014. imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

1.2. Organizacijski dijelovi

Na dan 30. 6. 2014., u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg sukladno članku 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 286 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 189, Republici Srpskoj 94 i Distriktu Brčko 3. Ukupan broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH smanjen je za 24 organizacijska dijela, odnosno 8% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 153 organizacijska dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH imaju ovlasti za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar.

U šest mjeseci 2014. godine, Agencija je izdala 7 suglasnosti za osnivanje organizacijskih dijelova, 31 suglasnost za zatvaranje organizacijskih dijelova MKO i 9 suglasnosti za promjenu adrese organizacijskih dijelova. U prvih šest mjeseci 2014. godine, jedna MKF koja ima 14% udjela u bilančnoj sumi MKO, zatvorila je čak 25 organizacijskih dijelova što predstavlja smanjenje od čak 54% u odnosu na broj organizacijskih dijelova s krajem prethodne godine.

Organizacijske dijelove izvan Federacije BiH ima 8 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacijskih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacijskih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 29 podružnica i terenskih ureda.

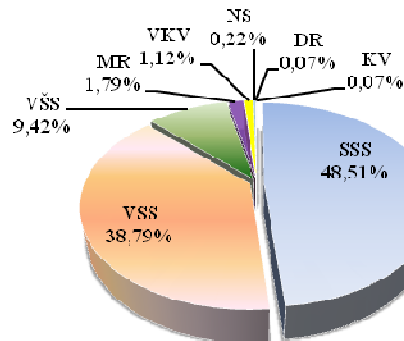
1.3. Kadrovi

Sa 30. 6. 2014., mikrokreditni sektor zapošljava ukupno 1.338 radnika, što je za 65 radnika, ili 5% manje u odnosu na 31. 12. 2013. Na ovaj pad zaposlenih na razini sektora, najviše utjecaja imao je pad zaposlenih kod jedne od tri najveće MKO, koja je zabilježila pad zaposlenih od čak 37%, ili 70 zaposlenika u odnosu na kraj prethodne godine. MKF zapošljavaju 1.323 radnika ili 98,9%, a MKD 15 radnika ili 1,1%.

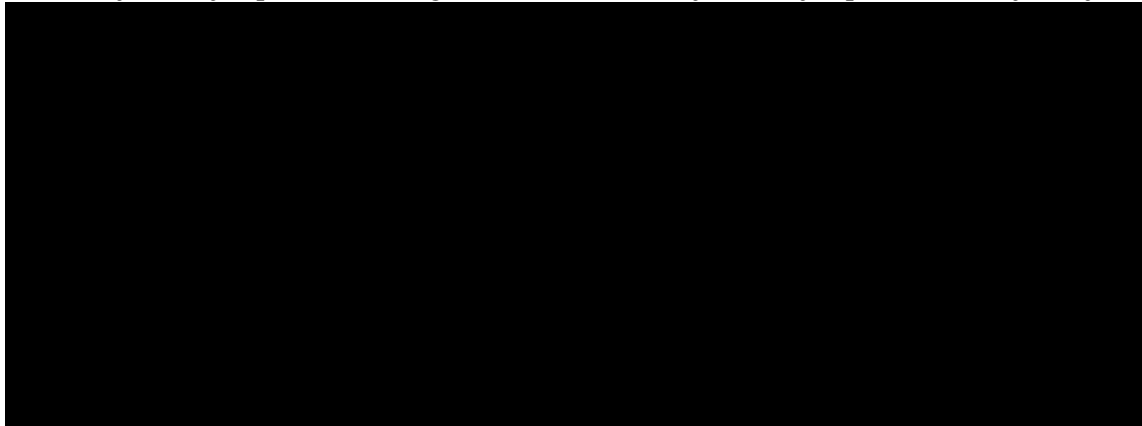
Tablica 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih										
Rb.	Kvalifikacija	31.12.2013.		Ukupno	Udio (%)	30.6.2014.		Ukupno	Udio (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,21	3	0	3	0,22	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
3.	VKV	15	0	15	1,07	15	0	15	1,12	100
4.	SSS	707	2	709	50,53	645	4	649	48,51	92
5.	VŠS	138	1	139	9,91	124	2	126	9,42	91
6.	VSS	513	6	519	36,99	511	8	519	38,79	100
7.	MR	16	0	16	1,14	23	1	24	1,79	150
8.	DR	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
UKUPNO		1.394	9	1.403	100,00	1.323	15	1.338	100	95

U strukturi zaposlenih najveći je udio SSS od 48,51%, VSS od 38,79% i VŠS od 9,42%. Postotak udjela zaposlenih sa srednjom stručnom spremom u padu je za 8%, a sa višom stručnom spremom za 9%, dok je postotak zaposlenih magistara u porastu za čak 50%.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

Promatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na

kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 30. 6. 2014. zapošljavale 1.338 radnika, što predstavlja smanjenje od 25% u odnosu na kraj 2009. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 48%, odnosno 42%.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma MKO sa 30. 6. 2014. iznosi 456,3 milijuna KM i za 19,6 milijuna KM ili 4% je manja u odnosu na stanje sa 31. 12. 2013. Rast bilančne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 6 MKF i 1 MKD, dok su pad zabilježile 6 MKF.

Pad bilančne sume do 10% u odnosu na 31. 12. 2013. zabilježilo je su 5 MKF, dok je jedna od tri najveće MKF, za šest mjeseci, aktivu smanjila za čak 23,1 milijun KM, te je zabilježila pad od čak 26% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad aktive na razini cijelog sektora. Bez podataka ove MKF, sektor bi bilježio blagi rast aktive.

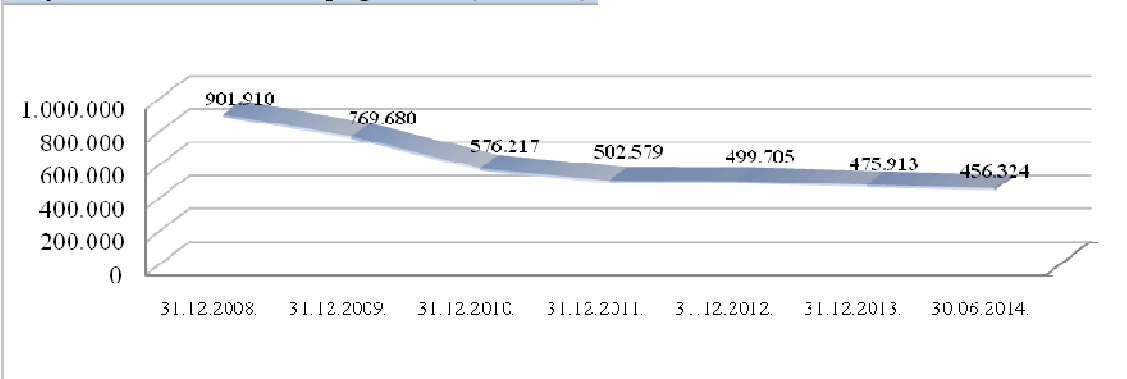
Najveći udio u ukupnoj bilanci MKO ima šest MKF sa aktivom u iznosu od 415,2 milijuna KM ili 91%.

Tablica 2. Bilanca stanja MKO

OPIS	31.12.2013.			30.0.2014.					Indeks
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	24.123	88	24.211	21.049	5	543	45	21.592	89
2. Plasmani bankama	4.054	0	4.054	3.373	1	0	0	3.373	83
3. Krediti	395.382	886	396.268	391.940		649		392.589	99
4. Rezer. za kred. gubitke	5.507	16	5.523	15.678		23		15.701	284
5. Neto krediti	389.875	870	390.745	376.262	82	626	51	376.888	96
6. Posl. pr. i ost. fik. aktiva	42.596	50	42.646	40.827	9	34	3	40.861	96
7. Dugoročne investicije	761	0	761	761	0	0	0	761	100
8. Ostala aktiva	14.018	28	14.046	14.378	3	19	1	14.397	102
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	549	1	550	1.546		2		1.548	281
UKUPNO AKTIVA	474.878	1.035	475.913	455.104	100	1.220	100	456.324	96
PASIVA									
10. Obv. po uzetom kred.	268.565	348	268.913	260.736	57	685	56	261.421	97
11. Ostale obveze	27.201	92	27.293	24.276	5	110	9	24.386	89
12. Kapital	179.112	595	179.707	170.092	38	425	35	170.517	95
UKUPNO PASIVA	474.878	1.035	475.913	455.104	100	1.220	100	456.324	96
Izvanbilančna evidencija	170.598	55	170.653	165.805		53		165.858	97

Promatrajući bilančnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 902 milijuna KM. Bilančna suma MKO na dan 30. 6. 2014. iznosila je 456,3 milijuna KM, i manja je za čak 49% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilančne sume, kod kojih je ista pala za čak 74%, odnosno 64%.

Grafikon 3. Iznos aktive MKO po godinama (u 000 KM)

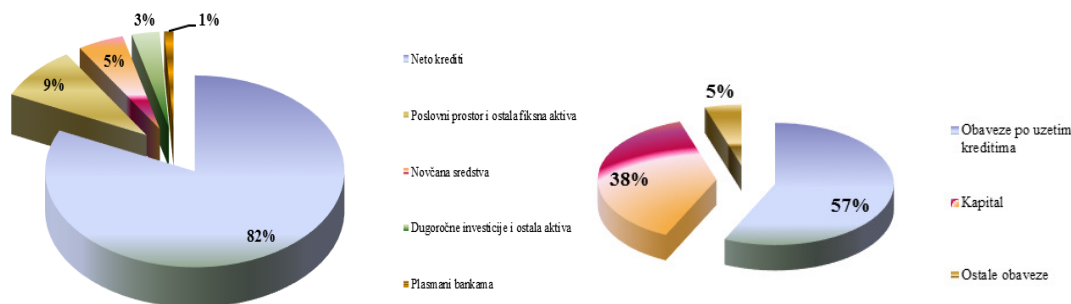
U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 21,6 milijuna KM ili 5% sa stopom pada od 11% u odnosu na 31. 12. 2013. i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 3,4 milijuna KM ili 1% i manji su za 17% u odnosu na kraj prethodne godine.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjani za rezerviranja za kreditne gubitke, iznose 376,9 milijuna KM ili 82% ukupne aktive i manji su za 13,8 milijuna KM ili 4% u odnosu na 31. 12. 2013. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 8 MKF, dok su pad zabilježile 4 MKF i 1 MKD. U odnosu na 31. 12. 2013., pad neto kredita do 10% zabilježile su 2 MKF, pad do 20% zabilježila je 1 MKF. Jedno MKD i jedna MKF zabilježile su pad neto kredita do 30% u odnosu na kraj prethodne godine. Jedna od tri najveće MKF, za šest mjeseci,

neto kredite je smanjila za čak 18,5 milijuna KM, te je zabilježila pad neto kredita od 26% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad ove bilančne pozicije na razini cijelog sektora.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 40,8 milijuna KM ili 9% ukupne aktive i za 1,8 milijuna KM ili 4%, ova bilančna pozicija je manja u odnosu na kraj prethodne godine. Postotak fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na razini sektora iznosi 10,24% što je neznatno iznad dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, četiri MKF krše ovaj standard. Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 0,8 milijuna KM, dok ostala aktiva (umanjena za rezerviranja na ostale stavke aktive osim kredita), iznosi 12,8 milijuna KM koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Ove dvije bilančne pozicije čine 3% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Postotak ostale aktive na razini sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 3,15%, a gledajući pojedinačno, kod svih MKO, ostala aktiva je ispod 10% u odnosu na ukupnu aktivu.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 261,4 milijuna KM ili 57% ukupne pasive i manje su za 3% u odnosu na 31. 12. 2013., te se gotovo u cijelosti odnose na obveze MKF.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2013.				30.6.2014.				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obveze po uzetim kratkoroč. kreditima	81.258	202	81.460	30	86.311	0	86.311	33	106
2. Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	187.307	146	187.453	70	174.425	685	175.110	67	93
UKUPNO	268.565	348	268.913	100	260.736	685	261.421	100	97

Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju 2 MKF) iznose 175,1 milijun KM ili 67% i manji su za 7% u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, kratkoročni krediti (koje nemaju 3 MKF i 1 MKD) iznose 86,3 milijuna KM ili 33% i imaju stopu rasta od 6% u odnosu na kraj prethodne godine. Dvije MKF sa 30. 6. 2014. nisu imale obveza po uzetim kreditima.

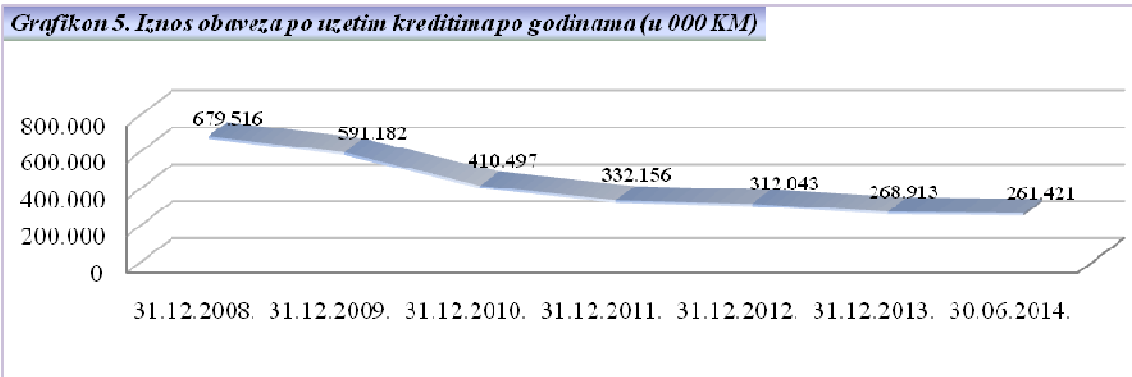
S obzirom da kreditori, kako domaće komercijalne banke, tako i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi, generalno pokazuju visok stupanj opreza i uzdržanost kod kreditiranja većeg broja MKO, mnoge MKO su uskraćene za sredstva kojim bi financirale svoju mikrokreditnu aktivnost i ostvarile dovoljan prihod od redovnih operacija kojim bi

pokrile svoje rashode. Dodatno uskraćivanje dugoročnih sredstava MKO i dospijeće kratkoročnih obveza uz lošu naplatu kredita može dovesti do nelikvidnosti pojedinih MKO, čak i većeg opsega operacija, što predstavlja jedan od značajnih rizika i izazova s kojim su suočeni organi upravljanja i rukovođenja.

Prema dostavljenim izvješćima o likvidnosti MKO sa stanjem na 30. 6. 2014., održavanje likvidnosti kod jedne MKF, odnosno otplata tekućih obveza uslijed otežanog novog zaduživanja, može znatno utjecati na poteškoće zadržavanja iznosa aktivnog kreditnog portfelja na približno istoj razini.

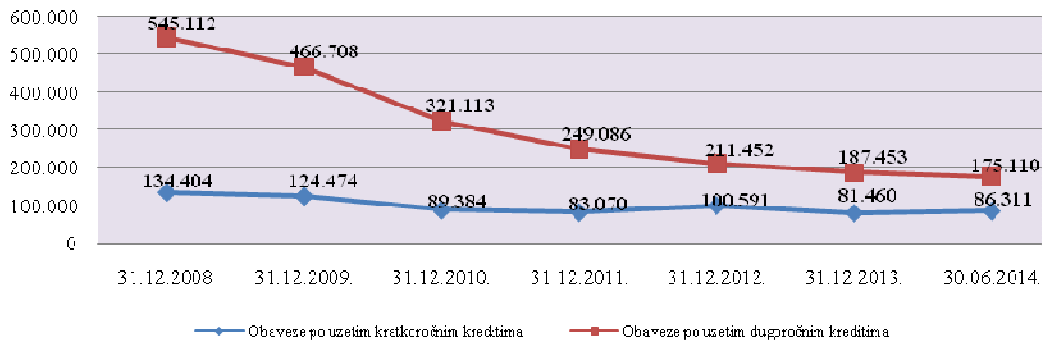
Podaci jedne MKF kod koje je pozicija likvidnosti na 31. 3. 2014. bila ugrožena na način da je bilo vrlo upitno vraćanje tekućih obveza u narednom razdoblju po redovitom toku stvari, a kod koje je i došlo do blokade računa kod poslovnih banaka tijekom II. kvartala 2014. godine uslijed nemogućnosti izmirenja obveza prema povjeriteljima u značajnom iznosu, nepouzdana su budući da su dostavljeni potpuno drukčiji podaci sa 30. 6. 2014. u odnosu na 31. 3. 2014. i iz kojih se ne može zaključiti da postoji rizik likvidnosti, dok je prema izvješću o blokiranim računima u Registru transakcijskih računa Centralne banke BiH na 1. 8. 2014. ukupno 33 računa ove MKF blokirano kod poslovnih banaka u BiH, što implicira kontinuiranu nelikvidnost ove MKF. Ovo je još jedan od razloga zbog kojih Agencija izražava rezervu u pogledu točnosti izvješćivanja ove MKF koja značajno utječe pokazatelje mikrokreditnog sustava.

Promatrajući iznos ukupnih obveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 milijuna KM. Ukupne obveze MKO po uzetim kreditima na dan 30. 6. 2014. iznosile su 261,4 milijuna KM, i manje su za čak 62% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 89%, odnosno 83%.

Kao što je vidljivo iz donjeg grafikona, pored toga što su ukupne obveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 62%, odnosno 3% u odnosu na kraj prethodne godine, promatrajući obveze po uzetim kreditima po ročnosti, zabrinjava činjenica da su dugoročni krediti u odnosu na 2008. godinu u padu za čak 68%, te konstantno padaju, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 36%, ali su u odnosu na 31. 12. 2013. zabilježili porast od 6%.

Grafikon 6. Obaveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

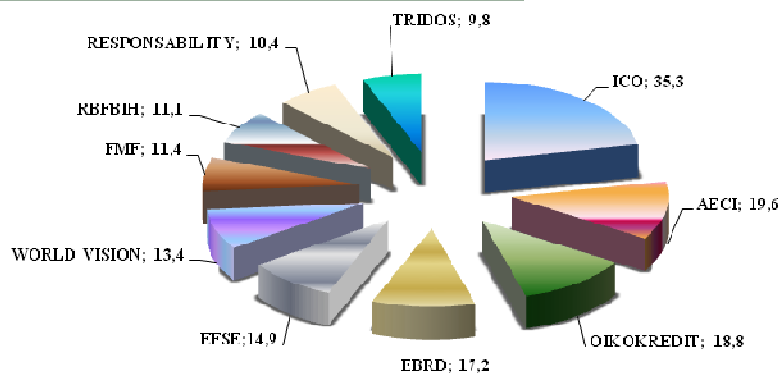

Deset najznačajnijih kreditora MKO na koje se odnosi 62% od ukupnih kreditnih obveza su:

- 1) ICO - Instituto de Credito Oficial, Španjolska (35,3 milijuna KM)
- 2) AECI – Agencija za međunarodnu suradnju Kraljevine Španjolske (19,6 milijuna KM)
- 3) Oikokredit, Nizozemska (18,8 milijuna KM)
- 4) EBRD – Europska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (17,2 milijuna KM)
- 5) EFSE – Europski fond za Jugoistočnu Europu, Luksemburg (14,9 milijuna KM)
- 6) World Vision International, SAD (13,4 milijuna KM)
- 7) Federalno ministarstvo financija, FBiH (11,4 milijuna KM)
- 8) Razvojna banka Federacije BiH¹ (11,1 milijun KM)
- 9) Responsibility SICAV, Švicarska (10,4 milijuna KM)
- 10) Triodos-Doen, Nizozemska (9,8 milijuna KM).

Jedna MKF kod prvog kreditora ima izloženost 45% što predstavlja visoku koncentraciju izvora sredstava.

Grafikon 7. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obveze iznose 24,4 milijuna KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Postotak ostalih obveza na razini sektora u odnosu na ukupne obveze iznosi 8,53%, a gledajući pojedinačno, ukupno šest MKF i jedno MKD ima postotak ostalih obveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

¹ Sredstva su plasirana u okviru Projekta lokalnih inicijativa LIP I i LIP II koja su Odlukom Vlade Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 78/06 i 34/07) na upravljanje prenesena Razvojnoj banci Federacije BiH.

Izvanbilančna evidencija na dan 30. 6. 2014. iznosi 165,8 milijuna KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (165,5 milijuna KM) i komisioni poslovi (0,3 milijuna KM koje imaju tri MKF), a za 3% je manja od stanja sa 31. 12. 2013.

2.2. Kapital

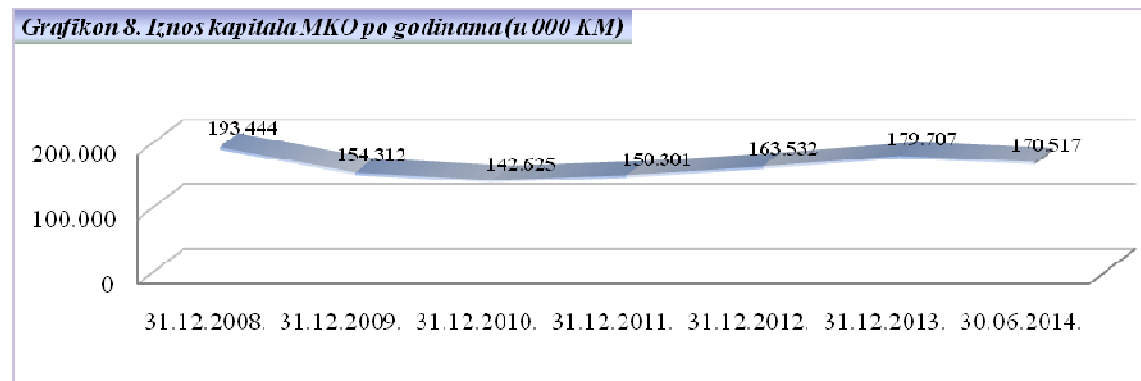
Ukupni kapital MKO na dan 30. 6. 2014. iznosi 170,5 milijuna KM ili 38% ukupne pasive i manji je za 9,2 milijuna KM ili 5% u odnosu na kraj 2013. godine. Kapital MKF iznosi 170,1 milijun MKF ili 99,8%, a kapital jednog MKD 0,4 milijuna KM ili 0,2%.

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 24,79% ukupne aktive, a četiri MKF imaju postotak iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

- 000 KM -

Tablica 4. Struktura kapitala MKO											
OPIS	31.12.2013.					30.6.2014.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	49.640	28	0	0	49.640	57.399	34	0	0	57.399	116
Temeljni kapital	8.291	4	600	101	8.891	3.821	2	600	141	4.421	50
Višak/manjak prihoda nad rashodima	117.975	66	0	0	117.975	106.378	63	0	0	106.378	90
Emisioni ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	-106	-18	-106	0	0	-175	-41	-175	165
Zakonske rezerve	0	0	101	17	101	0	0	0	0	0	0
Ostale rezerve	3.206	2	0	0	3.206	2.494	1	0	0	2.494	78
UKUPNO KAPITAL	179.112	100	595	100	179.707	170.092	100	425	100	170.517	95

Promatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 milijuna KM. Ukupan kapital MKO na dan 30. 6. 2014. iznosio je 170,5 milijuna KM, i manji je za 12% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF zabilježile su najveći pad iznosa kapitala, kod kojih je isti pao za 72%, odnosno 56%.

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 106,4 milijuna KM, te čini 63% ukupnog kapitala MKF i manji je za 11,6 milijuna KM ili 10% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za razdoblje od 1.1. do

30.6.2014. ostvarile su 4 MKF, a višak prihoda nad rashodima 8 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto gubitak. Višak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja na dan 30. 6. 2014. ostvarilo je 5 MKF, dok je 7 MKF i 1 MKD ostvarilo manjak prihoda nad rashodima, odnosno gubitak od redovnog poslovanja. Od tih 7 MKF, tri ih je, zahvaljujući izvanrednim prihodima koji su kod pojedinih MKF značajno veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju drugog kvartala ostvarile pozitivan rezultat. Izvanredni prihodi su izravan rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 57,4 milijuna KM ili 34% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Iznos doniranog kapitala o kojem izvješćuju MKO, u odnosu na kraj prethodne godine, veći je za 7,7 milijuna KM, odnosno 16%, i gotovo u cijelosti se odnosi na povećanje doniranog kapitala kod jedne MKF kod koje je kontrolom na licu mjesta utvrđeno da je o stanju istog pogrešno izvješćivala Agenciju u prethodnim razdobljima. Sukladno članku 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvješćivati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim izvješćima koje dostavljaju Agenciji, 10 MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvješćima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Temeljni kapital MKF na dan 30. 6. 2014. iznosi 3,8 milijuna KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 2 MKF, iznose 2,5 milijuna KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a gubitak 175 tisuća KM.

2.3. Kreditni portfelj

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 392,6 milijuna KM ili 86% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Razina ukupnih kredita sektora zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 391,9 milijuna KM ili 99,8% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 0,7 milijuna KM ili 0,2% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjani za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tablici 5.

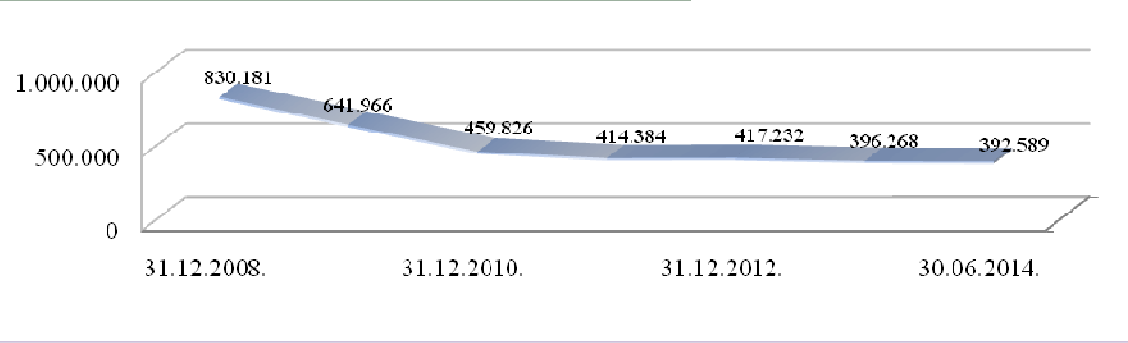
- 000 KM -

Tablica 5. Neto krediti								
Red. Broj	OPIS	31.12.2013.			30.6.2014.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kreditni	395.382	886	396.268	391.940	649	392.589	99
2.	Rezerve za kreditne gubitke	5.507	16	5.523	15.678	23	15.701	284
3.	Neto krediti (1.-2.)	389.875	870	390.745	376.262	626	376.888	96

Neto krediti iznose 376,9 milijuna KM i za 4% su manji u odnosu na 31. 12. 2013., dok su krediti na bruto osnovi također manji za 1% u odnosu na kraj prethodne godine.

Rezerve za kreditne gubitke iznose 15,7 milijuna KM i veće su za 184% u odnosu na 31. 12. 2013. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfelj iznosi 4%, te u odnosu na omjer sa 31. 12. 2013., bilježi pogoršanje od 2,61 postotnog boda. Jedna od tri najveće MKF, u odnosu na 31. 12. 2013., povećala je rezerve za kreditne gubitke za 9,5 milijuna KM, odnosno 553%, što se posljedično odrazilo na značajno povećanje rezervi za kreditne gubitke na razini sektora i na pogoršanje pokazatelja kvalitete portfelja.

Grafikon 9. Iznos bruto portfolija MKO po godinama (u 000 KM)

Promatrajući bruto portfelj MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 milijuna KM. Ukupan bruto portfelj na dan 30. 6. 2014. iznosio je 392,6 milijuna KM, i isti je manji za 53% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfelja, kod kojih je isti pao za čak 78%, odnosno 72%.

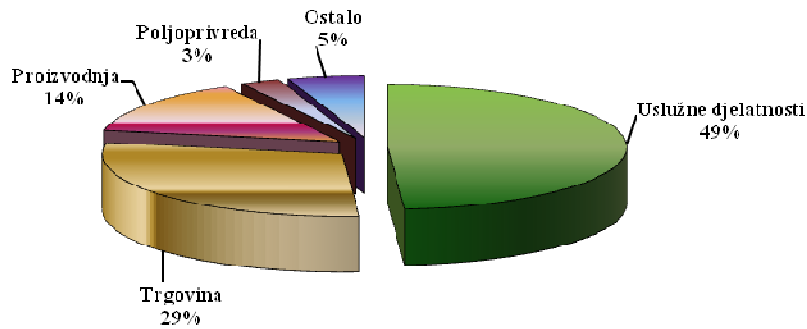
- 000 KM -

Tablica 6. Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30. 6. 2014.

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	751	3.288	28	4.067	49%
b.)	Trgovina	642	1.747	25	2.414	29%
c.)	Poljoprivreda	63	161	0	224	3%
d.)	Proizvodnja	332	762	10	1.104	14%
e.)	Ostalo	60	369	4	433	5%
	UKUPNO 1:	1.848	6.327	67	8.242	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	13.160	70.965	1.060	85.185	22%
b.)	Trgovina	9.950	27.725	734	38.409	10%
c.)	Poljoprivreda	14.627	127.706	1.288	143.621	37%
d.)	Proizvodnja	4.195	12.637	450	17.282	5%
e.)	Stambene potrebe	2.350	46.624	210	49.184	13%
f.)	Ostalo	17.361	32.807	498	50.666	13%
	UKUPNO 2:	61.643	318.464	4.240	384.347	100%
	UKUPNO (1+2):	63.491	324.791	4.307	392.589	

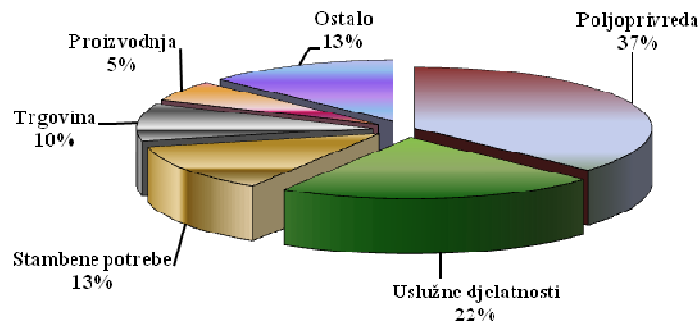
Od ukupnog iznosa mikrokredita, 8,2 milijuna ili 2% plasirano je pravnim osobama, a 384,4 milijuna KM ili 98% plasirano je fizičkim osobama. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 67,8 milijuna KM ili 17 %, a na dugoročne kredite 324,8 milijuna KM ili 83%. Sama dospjela potraživanja iznose 4,3 milijuna KM ili 1% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite dane fizičkim osobama.

Grafikon 10. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim licima

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita danih **pravnim osobama**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 4,1 milijun KM ili 49%, odnosno trgovina 2,4 milijuna KM ili 29%. Za proizvodnju je dano 1,1 milijun KM ili 14% od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu dano 0,2 milijuna KM ili 3%, a za ostale namjene 0,4 milijuna KM ili 5%.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim licima

Što se tiče kredita danih **fizičkim osobama**, 143,6 milijuna KM ili 37% plasirano je za poljoprivredu, zatim 85,2 milijuna KM ili 22% za uslužne djelatnosti, za stambene potrebe 49,2 milijuna KM ili 13%, za trgovinu je plasirano 38,4 milijuna KM ili 10%, za proizvodnju 17,3 milijuna KM ili 5%, te za ostalo 50,7 milijuna KM ili 13%.

- 000 KM -

Tablica 7. Sektorska struktura mikrokredita				
Mikrokrediti za:	31.12.2013.	30.6.2014.	Udio	Indeks
Poljoprivreda	142.133	143.845	37%	101
Uslužne djelatnosti	93.750	89.252	22%	95
Ostale namjene	45.481	51.099	13%	112
Stambene potrebe	49.288	49.184	13%	100
Trgovina	45.028	40.823	10%	91
Proizvodnja	20.588	18.386	5%	89
UKUPNO	396.268	392.589	100%	99

Na temelju analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (37%) i uslužnih djelatnosti (22%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala. U odnosu na kraj prethodne godine, postotak ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u padu su od 5% do 11%, osim kredita za stambene potrebe koji su na približno istoj razini i kredita za poljoprivredu i ostale namjene koji su u porastu za 1%, odnosno 12% u odnosu na kraj prethodne godine.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2013.	30.6.2014.	Udio	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	325.426	324.791	83%	100
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	70.842	67.798	17%	96
UKUPNO	396.268	392.589	100%	99

U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti su na približno istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja) u padu za 4%.

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30. 6. 2014. vide se iz Tablice 9.

- 000 KM -

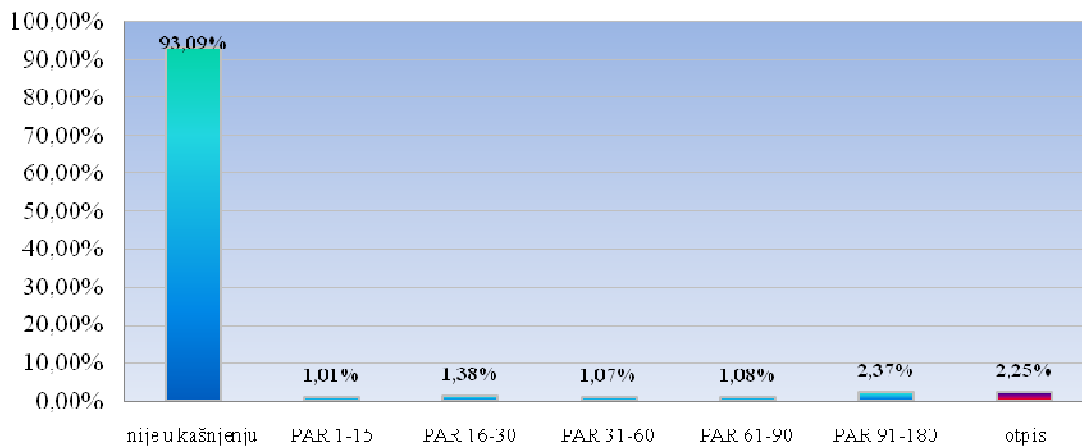
Rb	Dani kašnjenja	Stope rezerve—ranja	Iznos kredita	Udio (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezerviranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	365.447	93,09	0%	3	214	0	0	0	0
2.	1 - 15	2%	3.951	1,01	2%	66	0	79	1	0	80
3.	16 - 30	15%	5.430	1,38	100%	92	0	815	92	0	907
4.	31 - 60	50%	4.206	1,07	100%	126	0	2.103	126	0	2.229
5.	61 - 90	80%	4.231	1,08	100%	202	0	3.385	202	0	3.587
6.	91 - 180	100%	9.324	2,38	100%	1.124	0	9.319	1.127	0	10.446
UKUPNO			392.589	100		1.613	214	15.701	1.548	0	17.249
7.	Preko 180	Otpis	4.428		100%	1.392					

*U kolonama 9. i 10. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezerviranja jedne MKF za kredite koji su više puta reprogramirani, za koje je Agencija, svojim rješenjem, naložila dodatna rezerviranja po stopi od 100%, i umanjenje rezervi za kredite klijenata pogođenih elementarnim nepogodama – poplavama po stopi od 2%.

Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu 27,1 milijun KM. Stopa kredita u kašnjenju preko jednog dana sa stanjem na dan 30. 6. 2014. iznosila je 6,91% i bilježi pogoršanje u odnosu na kraj prethodne godine za 3,95 postotnih bodova. Najveći iznos kredita ima kašnjenje u otplati od 91 do 180 dana (9,3 milijuna KM ili 2,4% od ukupnih kredita). Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 1,6 milijuna KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 17,2 milijuna KM i u odnosu na 31. 12. 2013., veće su za 11,2 milijuna KM, odnosno 184%. Analizom izvješća MKO, utvrđeno je da jedna od tri najveće MKO ima 73% udjela u ukupnom iznosu rezervi.

U prvih šest mjeseci tekuće godine, otpis je iznosio 4,4 milijuna KM po glavnici i 1,4 milijuna KM po kamati.

Grafikon 12. Kvalitet portfolija MKO

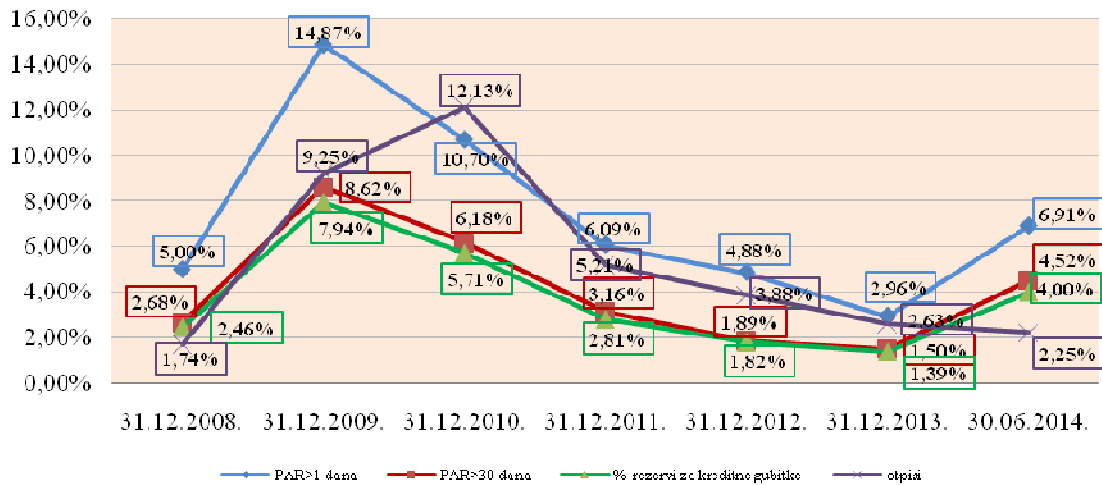

2.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 30. 6. 2014., mikrokreditni portfelj bilježi pad od 1% (3,6 milijuna KM), te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te su mnoge manje MKO suočene s nedostatkom sredstava za financiranje kreditnog portfelja.

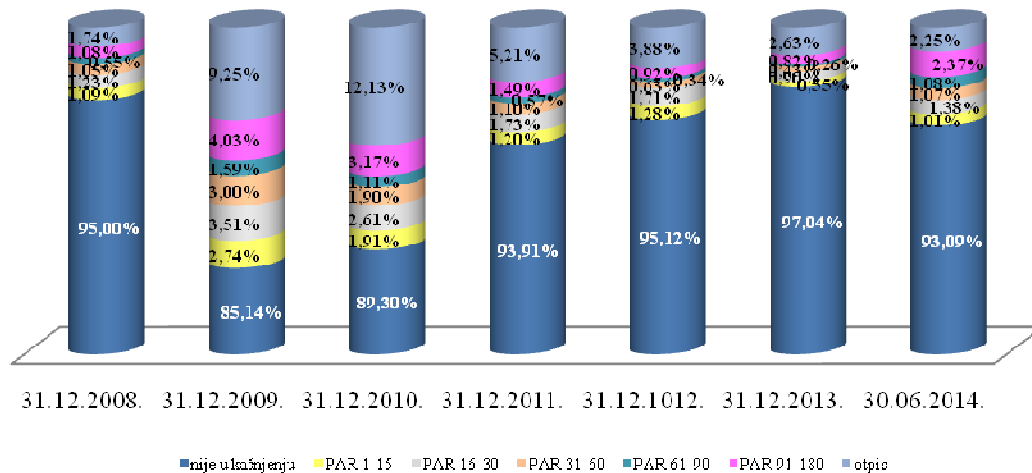
Pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila na 31. 12. 2013., na čak 4%. Portfelj u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 4,52%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 13 MKO, 3 MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu rizičnosti portfelja koji mora biti ispod 5%. Kod jedne od tri najveće MKF, krediti u kašnjenju preko 30 dana iznose čak 20,37% ukupnih bruto kredita. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, također bilježi pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 6,91%.

Grafikon 13. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfolija MKO

U pogledu pokazatelja kvalitete kreditnog portfelja i drugih rezultata poslovanja MKF, Agencija izražava rezervu u ispravnost podataka jedne od tri najveće MKF koja ima preko 14% tržišnog udjela, a koja nije, s obzirom na privremenu mjeru nadležnog suda, u predviđenim rokovima, postupila po nalogima Agencije u pogledu značajnog iznosa naloženih dodatnih rezervi. Stoga izvješća ove MKF nisu usklađeni s propisima Agencije.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfolija MKO po godinama

Tijekom prvih šest mjeseci 2014. godine, MKO su otpisale 3.371 kreditnu partiju (3.341 otpisana kreditna partija odnosi se na fizičke osobe, a 30 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 5,8 milijuna KM, od čega se 4,4 milijuna KM odnosi na otpisanu glavnice. Čak 59% otpisanih kreditnih partija i 51% iznosa otpisane glavnice od ukupnog broja otpisanih kreditnih partija i ukupnog iznosa otpisane glavnice u prvih šest mjeseci 2014. godine, odnosi se na jednu od tri najveće MKF u Federaciji BiH, čijom je kontrolom poslovanja, Agencija utvrdila brojne nepravilnosti u radu, posebno po pitanju otpisanih kredita.

Na razini sektora, postotak otpisa sa 30. 6. 2014. iznosio je 2,25% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,38 postotnih bodova, te se nalazi u okviru

standarda propisanog od Agencije. Četiri MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu postotka otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako u prvih šest mjeseci 2014. godine, naplatile 5,2 milijuna KM otpisane glavnice (više nego što su u istom razdoblju otpisale glavnice) i 0,6 milijuna KM otpisane kamate, dok su u istom izvještajnom razdoblju dvije MKF trajno otpisale ukupno 105 tisuća KM glavnice i 16 tisuća KM kamate.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji sa 30. 6. 2014. iznose 165,5 milijuna KM i manja su za 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Dvije MKF imaju 73,9 milijuna KM ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima, što čini 45% od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima na razini sektora.

- 000 KM -

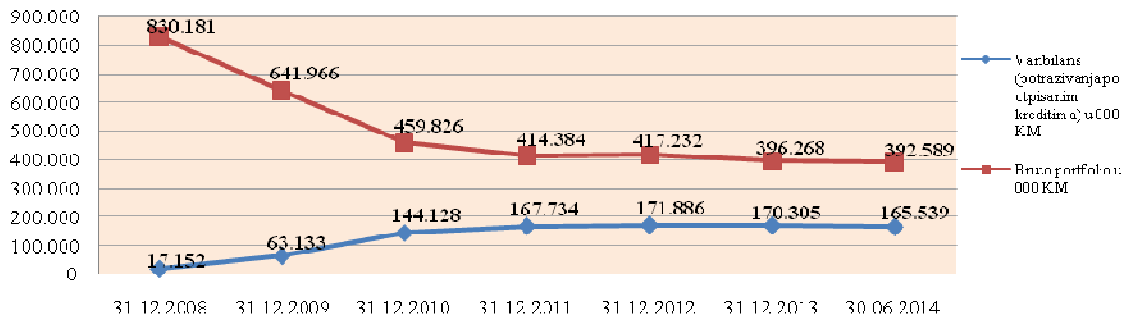
Tablica 10. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati						
OPIS	FIZIČKE OSOBE		PRAVNE OSOBE		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 1.1.2014.	139.599	21.942	2.726	295	142.325	22.237
Promjene u 2014. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	4.330	1.383	98	9	4.428	1.392
<i>otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	2.437	907	35	4	2.472	911
<i>otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	1.893	476	63	5	1.956	481
<i>otpis u razdoblju 1.7.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Naplaćeno u tekućoj godini	5.096	558	73	8	5.169	566
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	2.583	294	37	4	2.620	298
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	2.513	264	36	4	2.549	268
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.7.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Trajni otpis u tekućoj godini	105	16	0	0	105	16
<i>trajni otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	73	8	0	0	73	8
<i>trajni otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	32	8	0	0	32	8
<i>trajni otpis u razdoblju 1.7.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>trajni otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Saldo na datum 30.6.2014.	138.728	22.751	2.751	296	141.479	23.047

* Napomena: Podaci u Tablici 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u izvanbilančnoj evidenciji za iznos od 1 milijun KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate te dio izvansudskih nagodbi kod dvije MKF.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfelj MKO manji je za 53%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća za skoro 10 puta, i sa 30. 6. 2014. čine 42% ukupnog kreditnog portfelja. Postoje značajna odstupanja u kvalitetu portfelja između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da četiri MKF imaju preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfelj (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u izvanbilanci za 2,4% je veći od iznosa ukupnih bruto kredita), što je izravna

posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfelja.

Grafikon 15. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfolio MKO

Po pitanju obveze pokretanja sudskih sporova za naplatu otpisanih potraživanja koja su dospjela, a nisu naplaćena preko 180 dana, kontrolom na licu mjesta u jednoj MKF koja ima značajan tržišni udio, utvrđeno je da ista ima preko 10.000 neutuženih kreditnih partija u ukupnom iznosu od preko 15 milijuna KM, što je suprotno članku 3. stavak 3. Odluke o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija. S obzirom da ova MKF cjelokupne novčane transakcije vezane za isplatu i naplatu kredita vrši u gotovini, izbjegavanjem pokretanja sudskih sporova za ove slučajeve, ostavljen je prostor za nezakonito postupanje s naplatom otpisanih potraživanja i druge zloupotrebe.

2.3.2. Otplata kredita s instrumentom osiguranja jamstvom

Posljedice globalne ekonomske krize na financijski sektor, neadekvatne kreditne politike i slabosti unutarnjih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfelja. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih razdoblja, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje se otplaćuje putem jamstva, Agencija je od 31. 12. 2009. propisala novi izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvješćima otplate kredita kod MKO s instrumentom osiguranja jamstvom u Federaciji BiH sa 30. 6. 2014., 2.078 jamaca otplatilo je 3,1 milijun KM od ukupno odobrenih kredita koji se otplaćuju putem ovog instrumenta osiguranja u iznosu od 13,3 milijuna KM (1.836 kreditnih partija), što je za 284 jamca ili 12% manje jamaca koji otplaćuju kredite u usporedbi sa 31. 12. 2013. (3,6 milijuna KM, otplatilo je 2.362 jamca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita koje otplaćuju jamci bio 14 milijuna KM – 2.012 kreditnih partija). Jedna MKF ima 86% udjela u ukupnom iznosu otplate na teret jamca. Prosječan iznos kredita koji je otplaćen ili se otplaćuje jamstvom na dan 30. 6. 2014. iznosio je 1.519 KM.

Od ukupnog broja kreditnih partija, 1,07% kreditnih partija odnosi se na kredite s jamstvom, i u odnosu na kraj 2013. godine, udio kreditnih partija s jamstvom u ukupnom broju kreditnih partija u opadanju je za 0,04 postotnih bodova. Kod dvije MKF zabilježen je najveći udio kreditnih partija s jamstvom u odnosu na ukupan broj kreditnih partija (2,88% i 2,45%). Stanje preostalog duga po kreditima s jamstvom sa 30. 6. 2014. iznosilo je 4,9 milijuna KM,

što čini 1,25% bruto kredita MKO i u odnosu na 31. 12. 2013., udio preostalog duga u bruto portfelju veći je za 0,21 postotni bod. (31.12.2013. stanje preostalog duga po kreditima sa jamstvom, iznosilo je: 4,1 milijun KM u odnosu na 396,4 milijuna KM bruto portfelja, što predstavlja 1,04% bruto kredita MKO).

2.4. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje sukladno Odluci o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tijekom realiziranja ugovora o kreditu.

<i>Tablica 11. Prosječne ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za II. kvartal 2014. godine – po proizvodima</i>				
Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokredita u II. kvartalu 2014. godine (u 000 KM)	Ponderirana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderirana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	15.828	21,74%	30,05%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.931	24,24%	32,25%
1.2.	Trgovinu	1.357	22,53%	29,76%
1.3.	Poljoprivredu	3.142	22,43%	29,55%
1.4.	Proizvodnju	347	22,70%	28,52%
1.5.	Stambene potrebe	1.305	21,41%	27,88%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	503	16,16%	39,45%
1.7.	Ostalo	6.243	20,50%	29,11%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	67.605	20,90%	24,65%
2.1.	Uslužne djelatnosti	13.798	21,30%	25,21%
2.2.	Trgovinu	4.983	20,57%	24,26%
2.3.	Poljoprivredu	24.151	19,44%	22,88%
2.4.	Proizvodnju	1.350	21,07%	25,25%
2.5.	Stambene potrebe	11.309	20,96%	24,17%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	807	23,27%	33,09%
2.7.	Ostalo	11.207	23,40%	27,72%
UKUPNO		83.433	21,06%	25,68%

Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Sukladno mjesečnim izvješćima o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u drugom kvartalu 2014. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 83,4 milijuna KM što je za 17,1 milijun, odnosno 17% manje u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom razdoblju prethodne godine, što je većinom rezultat smanjenog plasmana mikrokredita jedne od tri najveće MKF u Federaciji BiH. Sa stanjem na 30. 6. 2014., MKO su imale 171.607 aktivnih kreditnih partija, što je za 10.138 kreditnih

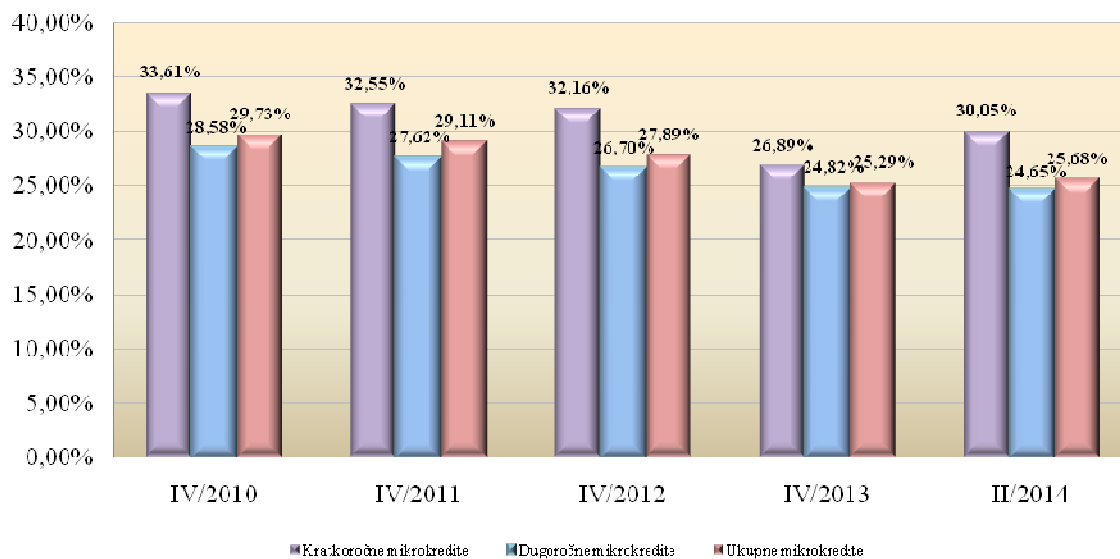
partija, odnosno 6% manje u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na razini sektora, na 30. 6. 2014., je 2.288 KM, što je prosjek i MKF (31.12.2013. – 2.180 KM), dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 2.067 KM.

Za kratkoročne kredite, prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 16,16% za nenamjenske kredite do 24,24% za uslužne djelatnosti, a efektivna kamatna stopa u rasponu 27,88% za stambene kredite do 39,45% za nenamjenske kredite. Prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 19,44% za poljoprivredu do 23,40% za ostale kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 22,88% za poljoprivredu do 33,09% za nenamjenske kredite. Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za poljoprivredu, dok su najskuplji nenamjenski, tj. krediti za osnovne potrebe.

Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u Tablici 12.

PROSJEČNA PONDERIRANA EKS na:	IV/2010	IV/2011	IV/2012	IV/2013	II/2014
Kratkoročne mikrokredite	33,61%	32,55%	32,16%	26,89%	30,05%
Dugoročne mikrokredite	28,58%	27,62%	26,70%	24,82%	24,65%
Ukupne mikrokredite	29,73%	29,11%	27,89%	25,29%	25,68%

Grafikon 16. Prosječne ponderisane EKS na mikrokredite (u %)

Mikrokreditne organizacije su povećale efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, pa su tako, na kraju drugog kvartala 2014. godine, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope u mikrokreditnom sektoru na ukupne kredite iznosile 25,68%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, zabilježile rast od 0,39 postotnih bodova. Promatrajući isto razdoblje, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 30,05%, te su zabilježile rast od čak 3,16 postotnih bodova. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na dugoročne kredite na kraju drugog kvartala 2014. godine, iznosile 24,65%, te su u

padu za 0,17 postotnih bodova u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine. U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom razdoblju, bit će na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

2.5. Račun dobiti i gubitka

Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tablici 13.

- 000 KM -

Tablica 13. Račun dobiti i gubitka MKO										
Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2013.				Za razdoblje 1.1. - 30.6.2014.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	42.593	163	42.756	87	34.912	88	35.000	88	82
1.2.	Operativni prihodi	6.160	28	6.188	13	4.744	12	4.756	12	77
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	48.753	191	48.944	100	39.656	100	39.756	100	81
3.	RASHODI									
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	8.569	39	8.608	18	7.382	21	7.403	13	86
3.2.	Operativni rashodi	33.810	159	33.969	71	31.408	239	31.647	58	93
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	5.307	18	5.325	11	15.766	10	15.776	29	296
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	47.686	216	47.902	100	54.556	270	54.826	100	114
5.	IZVANREDNI PRIHODI	7.271	2	7.273		6.404	4	6.408		88
6.	IZVANREDNI RASHODI	810	0	810		544	4	548		68
7.	UKUPNO PRIHODI -RASHODI (2+5-4-6)	7.528	-23	7.505		-9.040	-170	-9.210		-123
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	7.528		7.528		-9.040		-9.040		-120
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		-23	-23			-170	-170		
10.	POREZI		0	0			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		-23	-23			-170	-170		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			7.505				-9.210		

Ukupni prihodi MKO za razdoblje 1.1. - 30.6.2014. godine iznose 39,7 milijuna KM, koji se gotovo u cijelosti odnose na prihode MKF. U odnosu na isti razdoblje prethodne godine, ukupni prihodi su manji za 9,2 milijuna KM ili 19%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 35 milijuna KM ili 88% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 7,7 milijuna KM ili 18%, dok operativni prihodi iznose 4,7 milijuna KM ili 12% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 1,4 milijuna KM, odnosno za 23%.

Ukupni rashodi iznose 54,8 milijuna KM od kojih se 54,5 milijuna ili 99,5% odnosi na rashode MKF, a 0,3 milijuna KM ili 0,5% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi su veći za 6,9 milijuna KM ili 14%. U strukturi rashoda, 7,4 milijuna KM ili 13% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 1,2 milijuna KM ili 14%. Operativni rashodi iznose 31,6 milijuna KM ili 58% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 2,3 milijuna KM ili 7%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 19,3 milijuna KM (1.1.-30.6.2013.: 19,7 milijuna KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 6,8 milijuna KM (1.1.-30.6.2013.: 6,8 milijuna KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 5,5 milijuna KM (1.1.-30.6.2013.: 6,1 milijun KM). Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 15,8 milijuna KM ili 29% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 10,4 milijuna KM ili 196%. Čak 81% od ukupnog iznosa troškova rezerviranja za kreditne i druge gubitke u prvih šest mjeseci, odnosi se na jednu od tri najveće MKF u Federaciji BiH.

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u razdoblju 1.1.-30.6.2014. manji su za 2% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema izvješćima MKO, prosječna mjesečna neto plaća zaposlenika MKO na dan 30. 6. 2014., iznosila je 1.101 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 50 KM, iz čega proizlazi da je u mikrokreditnom sektoru prosječna mjesečna neto plaća s bonusima iznosila 1.151 KM. Na dan 30. 6. 2014., prosječne mjesečne neto plaće višeg menadžmenta u mikrokreditnom sektoru iznosile su 3.931 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 421 KM, a članovima odbora za reviziju 432 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plaće srednjeg i nižeg menadžmenta u MKO iznosile su 1.890 KM, kreditnih službenika 900 KM, te administracije i ostalog osoblja 969 KM. Kod jedne MKF, prosječna mjesečna neto plaća višeg menadžmenta veća je za 2 puta u odnosu na sektorski prosjek. Prosječna mjesečna naknada isplaćena članovima organa upravljanja, kod jedne MKF, skoro je 7 puta veća od sektorskog prosjeka, s obzirom da je kontrolom na licu mjesta ove MKF, utvrđeno da jedan član organa upravljanja ima mjesečnu naknadu za svoj rad u iznosu od 7.000 KM, što je neprihvatljiva praksa.

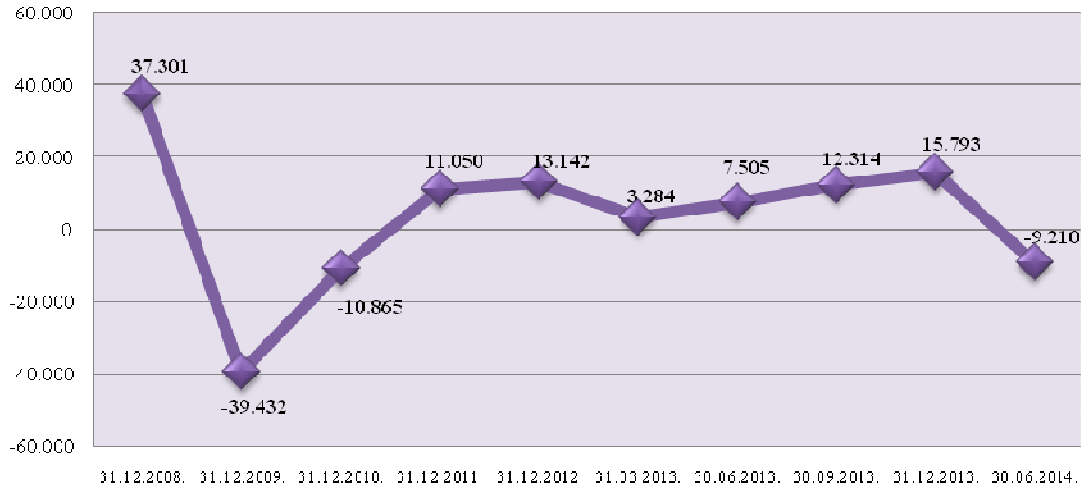
Izvanredni prihodi MKO ostvareni u razdoblju od 1.1. do 30. 6. 2014. iznose 6,4 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 0,9 milijuna KM, odnosno za 12%. Izvanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Izvanredni rashodi MKO ostvareni u šest mjeseci tekuće godine iznose 0,5 milijuna KM, i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su za 262 tisuće KM odnosno za 32%.

U razdoblju 1.1.-30.6.2014., jedno MKD ostvarilo je neto gubitak u iznosu od 170 tisuća KM (1.1. – 30.6.2013.: 23 tisuće KM neto gubitka). U ovom razdoblju MKF su ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9.040 tisuća KM, dok su u istom razdoblju prethodne godine, MKF ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 7.528 tisuća KM. U razdoblju 1.1. – 30.6.2014., od ukupno 12 MKF, manjak prihoda nad rashodima imale su 4 MKF i to u ukupnom iznosu od 17.033 tisuće KM, dok je višak prihoda nad rashodima ostvarilo 8 MKF u ukupnom iznosu od 7.993 tisuće KM.

Od 4 MKF koje su u razdoblju 1.1.-30.6.2014. ostvarile manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 17.033 tisuće KM, jedna od tri najveće MKF, u ovom razdoblju, ostvarila je manjak u iznosu od 16.939 tisuća KM, odnosno 99,4% ukupno ostvarenog manjka MKF, dok se na ostale tri MKF odnosi samo 94 tisuće ostvarenog manjka prihoda nad rashodima, odnosno 0,6%. Bez podataka ove MKF, koji su suprotni sektorskom trendu sa 30. 6. 2014., i koji su u potpunosti destabilizirali mikrokreditno tržište, te utjecali na pogoršanje sektorskih rezultata i

pokazatelja izvedbe, mikrokreditni sektor ostvaruje pozitivni rezultat u iznosu od 7.729 tisuća KM, što se pozitivno odražava i na pokazatelje izvedbe.

Grafikon 17. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na razini mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, s krajem drugog kvartala, ostvaren je negativan finansijski rezultat u iznosu od 9.210 tisuća KM, što je za 16.715 tisuća KM manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine kada je sektor iskazivao pozitivan rezultat.

3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM OSOBAMA

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s osobama, koja se sukladno članku 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Člankom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s osobom koja je povezana s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim osobama, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanom osobom smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanoj osobi ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezane osobe. S tim u vezi, sve MKO dužne su uspostaviti registar povezanih osoba i isti redovito ažurirati. Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim osobama, MKO su dužne postupati sukladno usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim osobama moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,
- osoba povezana s MKO koja je član organa upravljanja MKO ne može sudjelovati u glasanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i njega samog ili bilo koje druge s njim povezane osobe,
- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezane osobe, fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim osobama i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim osobama MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druge osobe, a MKO su dužne izvješćivati Agenciju dostavom kvartalnih izvješća i svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu s povezanim osobama.

Tijekom prvih šest mjeseci 2014. godine, od 13 MKO, na propisanim obrascima, 5 MKF i 1 MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim osobama u ukupnom iznosu od 2,8 milijuna KM. Samo jedna MKF ima čak 97,4% udjela u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama. U tablici 14. dani su iznosi transakcija s povezanim osobama u razdoblju od 1.1. do 30.6.2014., iz koje je evidentno da su po iznosu transakcija, MKO najviše transakcija obavile po osnovi primljenih kredita od banaka koje su povezane s MKO (90,61%) i po osnovi plaćenih redovnih i zatezних kamata (4,68%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvješćima prijavili i transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama, transakcije s povezanim osobama po osnovi plaćanja za odvjetničke usluge, isporuku robe i/ili usluga, zakupa poslovnog prostora i druge transakcije.

- u KM -

Tablica 14. Transakcije s povezanim osobama			
Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u razdoblju 1.1.-30.6.2014.	Udio (%)
1.	Kratkoročni krediti od banaka	2.580.000	90,61%
2.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	133.338	4,68%
3.	Odvjetničke usluge	34.632	1,22%
4.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	30.010	1,05%
5.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	29.899	1,05%
6.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	15.549	0,55%
7.	Anuiteti po kreditu	6.436	0,23%
8.	Zakup poslovnog prostora	6.231	0,22%
9.	Refundacija troškova	6.136	0,22%
10.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	5.140	0,18%
11.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovi zakupa	0	0,00%
UKUPNO		2.847.371	100,00%

Transakcije s povezanim osobama MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s osobama koje su povezane s direktorima MKO (97%), osnivačem MKO (1%) i članovima upravnog odbora i odbora za reviziju (2%). Agencija će i u narednom razdoblju, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim osobama, te cijeliti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, te shodno tome nalagati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim osobama.

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvješća MKO sa 30.6.2014. može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnih organizacija u Federaciji BiH u odnosu na kraj prethodne godine, ukazuje na daljnji pad aktive (za 4%) i kreditnog portfelja (za 1%).

Pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja, također, iskazuju pogoršanje, pad obveza po uzetim kreditima (za 3%), kao osnovnog izvora sredstava za financiranje kreditnog portfelja, te pad zaposlenih (za 5%). Kapital MKF u odnosu na kraj prethodne godine bilježi pad od 5% uslijed negativnog financijskog rezultata jedne od najvećih MKF.

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfelja, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora. Konsolidacija na razini MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije opsega, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dospijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga neke, manje MKO trebale bi razmotriti donošenje odluke o pripajanju.

Imperativ za otklanjanje negativnih efekata poslovanja je poštivanje načela poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog gospodarstvenika s fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzima sve raspoložive nadzorne mjere i pokreće potrebne radnje pred nadležnim organima u svrhu sankcioniranja MKO, te uvođenja njihovog poslovanja u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja.

U narednom razdoblju MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stupanj otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenih u MKO;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se izravno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Uspostavljanju unutarnje revizije, u potpunosti neovisne od menadžmenta MKO koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvješćivati upravni odbor;
- Kontroli kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni načela domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni načela dobrih korporativnih praksi;

- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;
- Punoj primjeni članka 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Poboljšanju sustava unutarnjih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni načela odgovornog kreditiranja;
- Obveznoj razmjeni informacija na razini sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta, te
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja.

Broj: U.O.-62-3/14

Sarajevo, 2. 9. 2014.

IV. PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Bilanca stanja MKF

Prilog 4. Bilanca stanja MKD

Prilog 5. Račun dobiti i gubitka MKF

Prilog 6. Račun dobiti i gubitka MKD

Prilog 7. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 1.

PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvješćivanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Pročišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta	23/14 i 26/14
10. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
11. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprečavanju pranja novca i financiranju terorističkih aktivnosti	48/12
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obveze jamstva	23/14

Upute Agencije za poslovanje MKO

1. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti;
5. Uputa za izradu izvješća mikrokreditnih organizacija.

Prilog 2.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	30.6.2014.			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-380, 754-388 fax	sead.mucic@eki.ba www.eki.ba	1.220	425	15	1
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sbina@mkoeki.com www.mkoeki.com	109.111	49.673	257	68
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	13.447	10.437	51	12
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO		033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	50.871	8.926	177	42
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	viktor@melaha.ba	1.068	316	4	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	40.766	16.827	140	24
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	18.487	4.978	92	20
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	mka.aldi@bih.net.ba www.mikroaldi.org	4.699	3.738	26	5
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	121.501	50.800	295	56
10.	MKF "PRIZMA" Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Jure Žigo	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	65.127	5.695	118	21
11.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.718	1.578	9	0
12.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	433	283	4	0
13.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Anis Aganović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	27.876	16.841	150	37
UKUPNO						456.324	170.517	1.338	286

Prilog 3.

BILANCA STANJA MKF

000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2013.	%	30.6.2014.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.123	5	21.049	5	87
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	17.027	4	11.985	3	70
1b)	Kamatonosni računi depozita	7.096	1	9.064	2	128
2.	Plasmani bankama	4.054	1	3.373	1	83
3.	Kreditni	395.382		391.940		99
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	5.507		15.678		285
3b)	Neto krediti (3-3a)	389.875	82	376.262	82	97
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	42.596	9	40.827	9	96
5.	Dugoročne investicije	761	0	761	0	100
6.	Ostala aktiva	14.018	3	14.378	3	103
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	549		1.546		282
8.	UKUPNO AKTIVA	474.878	100	455.104	100	96
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	81.258	17	86.311	19	106
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	187.307	39	174.425	38	93
11.	Ostale obveze	27.201	6	24.276	6	89
12.	UKUPNO OBVEZE	295.766	62	285.012	63	96
13.	Donirani kapital	49.640		57.399		116
14.	Temeljni kapital	8.291		3.821		46
15.	Višak prihoda nad rashodima	175.440		181.156		103
15a)	za prethodne godine	160.018		173.155		108
15b)	za tekuću godinu	15.422		8.001		52
16.	Manjak prihoda nad rashodima	57.465		74.778		130
16a)	za prethodne godine	57.439		57.745		101
16b)	za tekuću godinu	26		17.033		65512
17.	Ostale rezerve	3.206		2.494		78
18.	UKUPNO KAPITAL	179.112	38	170.092	37	95
19.	UKUPNO PASIVA	474.878	100	455.104	100	96
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	170.250		165.486		97
	- komisioni poslovi	348		319		92

Prilog 4.

BILANCA STANJA MKD

000 KM

Red. broj	OPIS	31.12.2013.	%	30.6.2014.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	88	8	543	44	617
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	88	8	543	44	617
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	886		649		73
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	16		23		144
3b)	Neto krediti (3-3a)	870	84	626	51	72
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	50	5	34	3	68
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	28	3	19	2	68
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1		2		200
8.	UKUPNO AKTIVA	1.035	100	1.220	100	118
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	202	20	0	0	0
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	146	14	685	56	469
11.	Ostale obveze	92	9	110	9	120
12.	UKUPNO OBVEZE	440	43	795	65	181
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Temeljni kapital	600		600		100
15.	Emisioni ažio	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	-106		-175		165
16a)	prethodnih godina	0		-5		n/a
16b)	tekuće godine	-106		-170		160
17.	Zakonske rezerve	101		0		0
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	595	57	425	35	71
20.	UKUPNO PASIVA	1.035	100	1.220	100	118
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	55		53		96
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 5.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKF

000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.6. 2013.		Za razdoblje 1.1. - 30.6. 2014.		Indeks
			%		%	
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	7	0	20	0	286
1.2.	Kamate na plasmane bankama	125	0	93	0	74
1.3.	Kamate na kredite	41.866	99	32.513	93	78
1.4.	Ostali financijski prihod	595	1	2.286	7	384
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	42.593	100	34.912	100	82
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	8.263	96	7.069	96	86
2.2.	Ostali financijski rashodi	306	4	313	4	102
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	8.569	100	7.382	100	86
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	34.024		27.530		81
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	5.509	89	4.105	87	75
4.2.	Ostali operativni prihodi	651	11	639	13	98
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	6.160	100	4.744	100	77
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	19.622	58	19.176	61	98
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	8.057	24	6.776	22	84
5.3.	Ostali operativni troškovi	6.131	18	5.456	17	89
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	33.810	100	31.408	100	93
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	5.307		15.766		297
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	1.067		-14.900		-1.396
8.	Izvanredni prihodi	7.271		6.404		88
9.	Izvanredni rashodi	810		544		67
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	7.528		-9.040		-120

Prilog 6.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKD

000 KM

Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.6. 2013.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.6. 2014.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	159	98	84	95	53
1.4.	Ostali financijski prihod	4	2	4	5	100
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	163	100	88	100	54
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	35	90	10	48	29
2.2.	Ostali financijski rashodi	4	10	11	52	275
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	39	100	21	100	54
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	124		67		54
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	28	100	12	100	43
4.2.	Ostali operativni prihodi	0	0	0	0	n/a
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	28	100	12	100	43
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	85	53	174	73	205
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	44	28	34	14	77
5.3.	Ostali operativni troškovi	30	19	31	13	103
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	159	100	239	100	150
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	18		10		56
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-25		-170		680
8.	Izvanredni prihodi	2		4		200
9.	Izvanredni rashodi	0		4		n/a
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-23		-170		739
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	-23		-170		739

Prilog 7.

PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
Stanje na dan 30.6.2014.

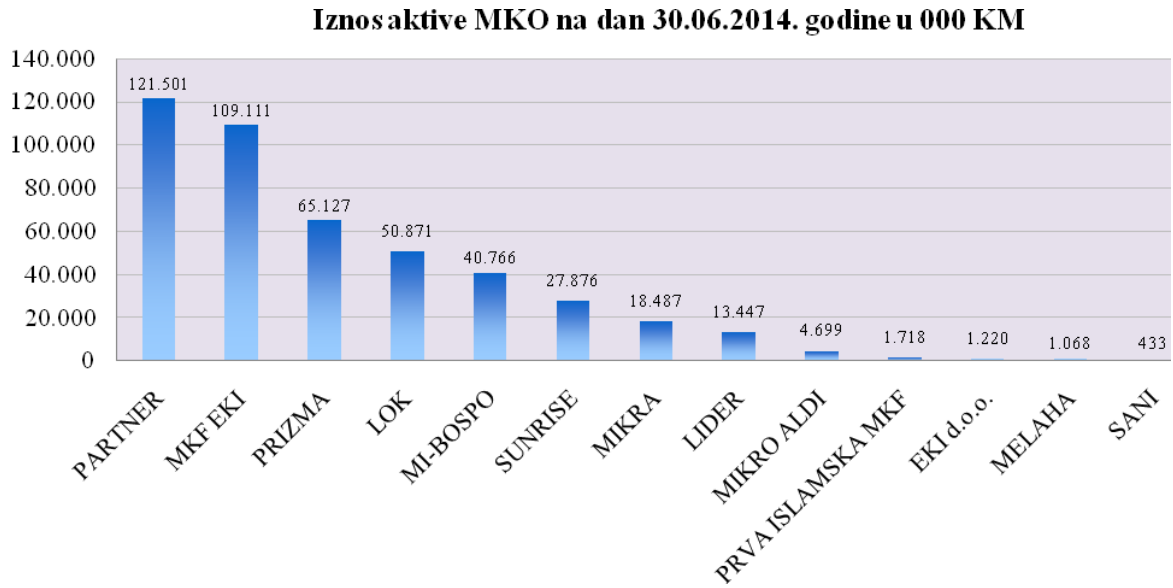
000 KM

Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MKRO ALDI Gorazde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA Sarajevo	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		6.326	5.891	4.639	3.354	4.070	804	7.167	7.490	3.459	1.942	45.142
1.	USAID	3.046		543				3.046	3.046			9.681
2.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891									5.891
3.	UNHCR			1.198	479		200	1.229	992		614	4.712
4.	LIP			1.479	947			675			1.214	4.315
5.	CRS					4.070						4.070
6.	Islamic Relief WW, Pred. Sarajevo									3.459		3.459
7.	UNDP	1.932		153				59	672			2.816
8.	PRM/USA State Department			577					2.006			2.583
9.	UMCOR			637	377			317	774			2.105
10.	IRC				371			805				1.176
11.	SIDA Housing	1.080										1.080
12.	Women's World Banking				1.034							1.034
13.	Mercy Corps							697				697
14.	OXSfam						500					500
15.	ECE, Njemačka							339				339
16.	USDA Know-How Project	237										237
17.	Church World Service				146							146
18.	Udruženje građana "ALDI"						104					104
19.	Ostalo	31		52							114	197
Donacije za osnovna sredstva		8	0	286	12	65	0	229	61	0	10	671
20.	Mercy Corps							229				229
21.	Nedžad Beglerović			102								102
22.	CRS					65						65
23.	ICMC								53			53
24.	Ostalo	8		184	12				8		10	222
Donacije za operativne troškove		974	874	2.810	1.344	0	0	1.733	3.088	54	709	11.586
25.	LIP			1.515				201			709	2.425
26.	PRM								2.047			2.047
27.	USAID				1.344			393				1.737
28.	UNHCR							176	840			1.016
29.	CHF		874									874
30.	SIDA Housing	748										748
31.	Mercy Corps							739				739
32.	PM			556								556
33.	BCT			519								519
34.	NBR			220								220
35.	CGAP							45	150			195
36.	EBRD	105						1				106
37.	IFC	104										104
38.	Ostalo	17						178	51	54		300
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.308	6.765	7.735	4.710	4.135	804	9.129	10.639	3.513	2.661	57.399

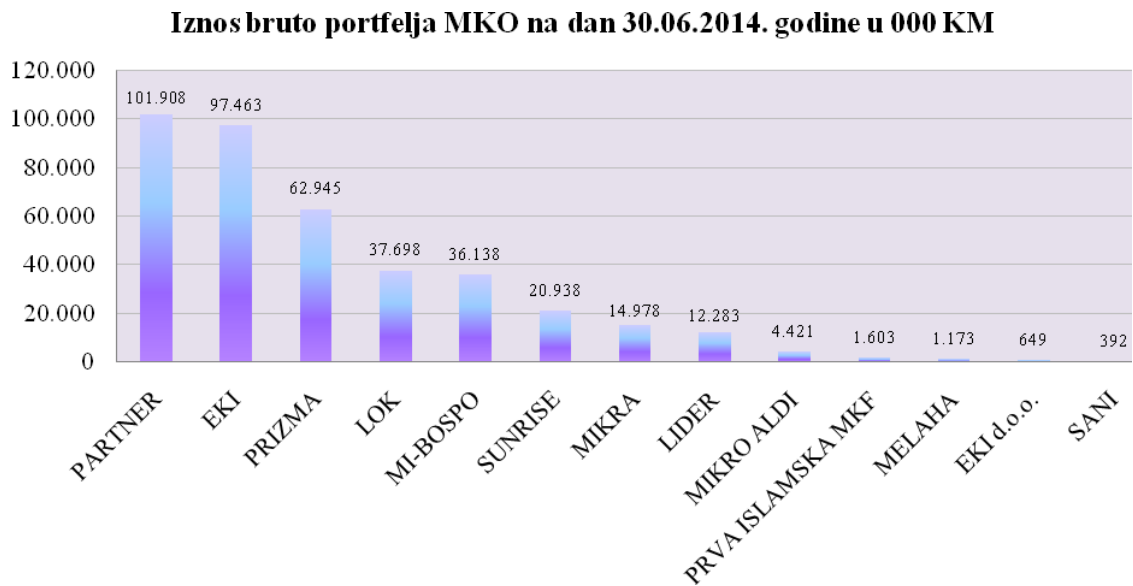
GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 30.6.2014. u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfelja MKO na dan 30.6.2014. u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos obveza po uzetim kreditima MKO na dan 30.6.2014. u 000 KM
- Grafikon 4. Iznos kapitala MKO na dan 30.6.2014. u 000 KM
- Grafikon 5. Iznos doniranog kapitala (po izvještajima) MKO na dan 30.6.2014. u 000 KM
- Grafikon 6. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za razdoblje 1.1.- 30.6.2014. u 000 KM
- Grafikon 7. Broj zaposlenih MKO na dan 30.6.2014.
- Grafikon 8. Broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 30.6.2014.
- Grafikon 9. Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30.6.2014.
- Grafikon 10. Broj otpisanih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30.6.2014.
- Grafikon 11. Iznos kredita u 000 KM otpisanih u razdoblju 1.1.- 30.6.2014.
- Grafikon 12. Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM u razdoblju 1.1.- 30.6.2014.
- Grafikon 13. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 30.6.2014.
- Grafikon 14. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfelj MKO na dan 30.6.2014.
- Grafikon 15. Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 30.6.2014.
- Grafikon 16. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30.6.2014.
- Grafikon 17. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za razdoblje 1.1.-30.6.2014.
- Grafikon 18. Prosječne mjesečne plaće višeg menadžmenta u MKO za razdoblje 1.1.-30.6.2014.
- Grafikon 19. Prosječne mjesečne plaće kreditnih službenika u MKO za razdoblje 1.1.-30.6.2014.
- Grafikon 20. Iznos ukupnih e isplata mikrokredita u II. kvartalu 2014. godine u 000 KM
- Grafikon 21. Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvješćima MKO u II. kvartalu 2014. godine
- Grafikon 22. Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO u II. kvartalu 2014. godine
- Grafikon 23. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2014. godine

Grafikon 1.

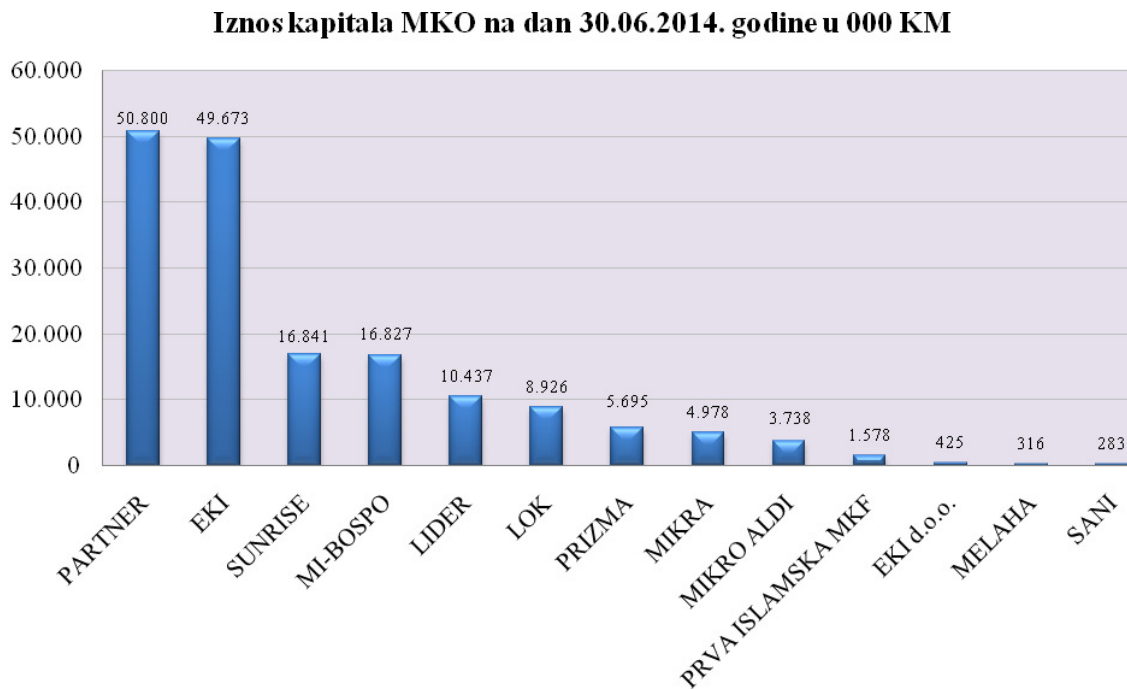
Grafikon 2.

Grafikon 3.

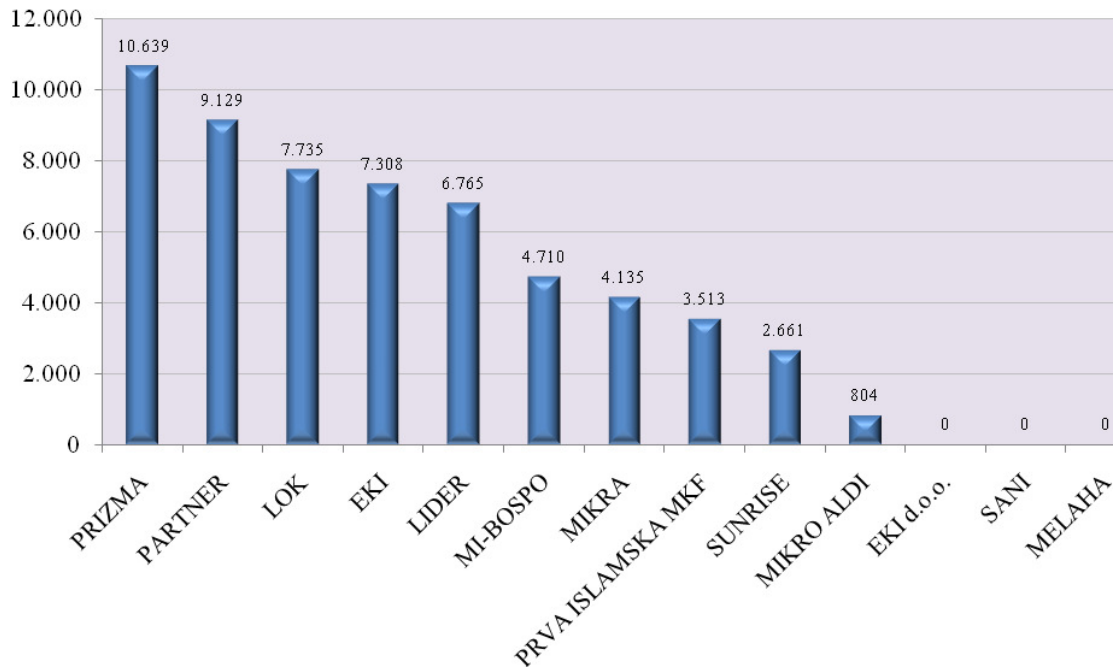

Grafikon 4.

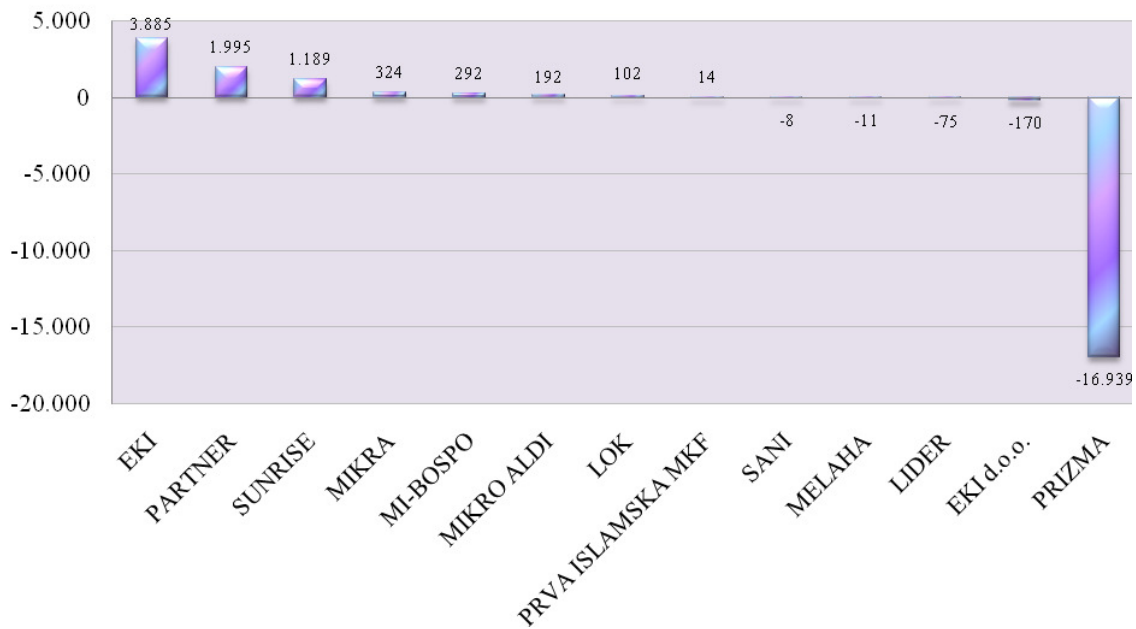
Grafikon 5.

**Iznos doniranog kapitala (prema izvještajima) MKO
na dan 30.06.2014. godine u 000 KM**

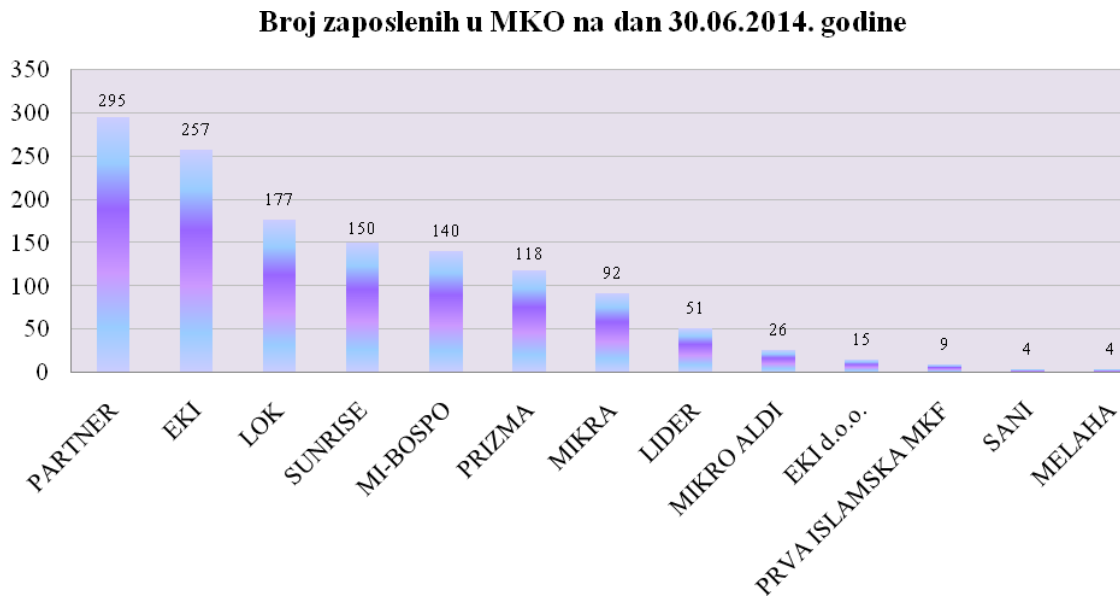

Grafikon 6.

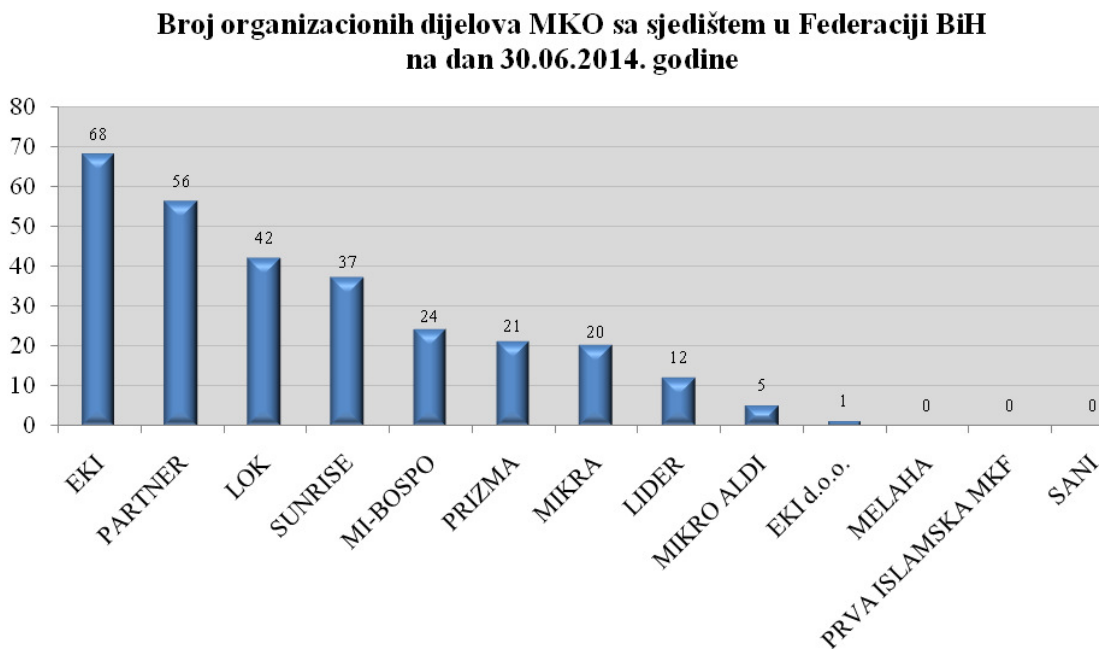
**Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak
MKD
za period 01.01.-30.06.2014. godine u 000 KM**

Grafikon 7.

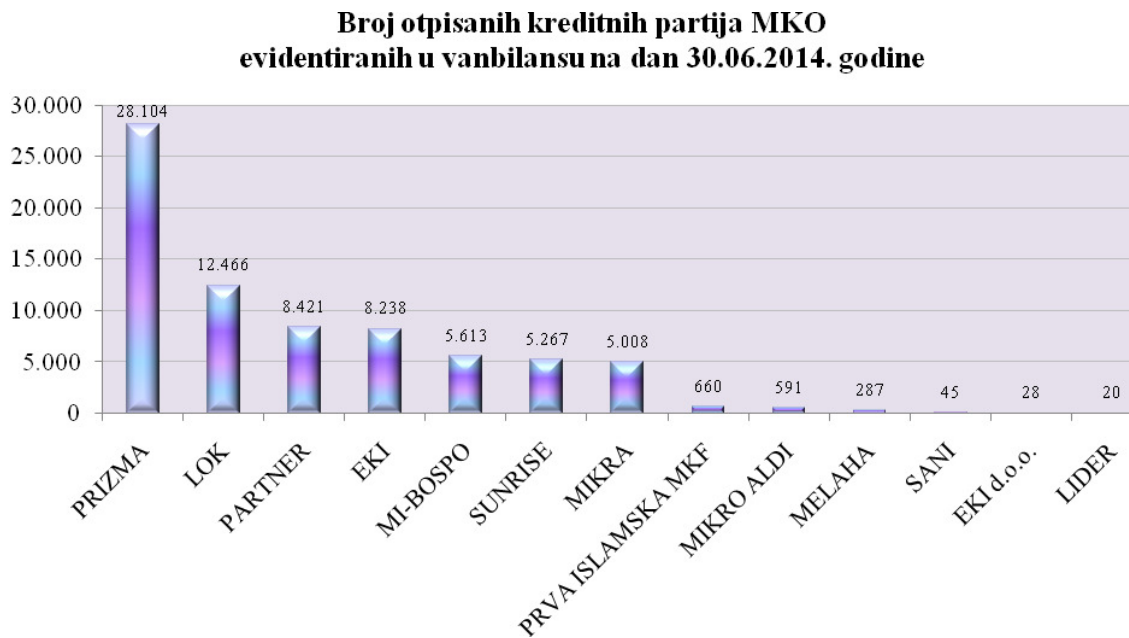
Grafikon 8.

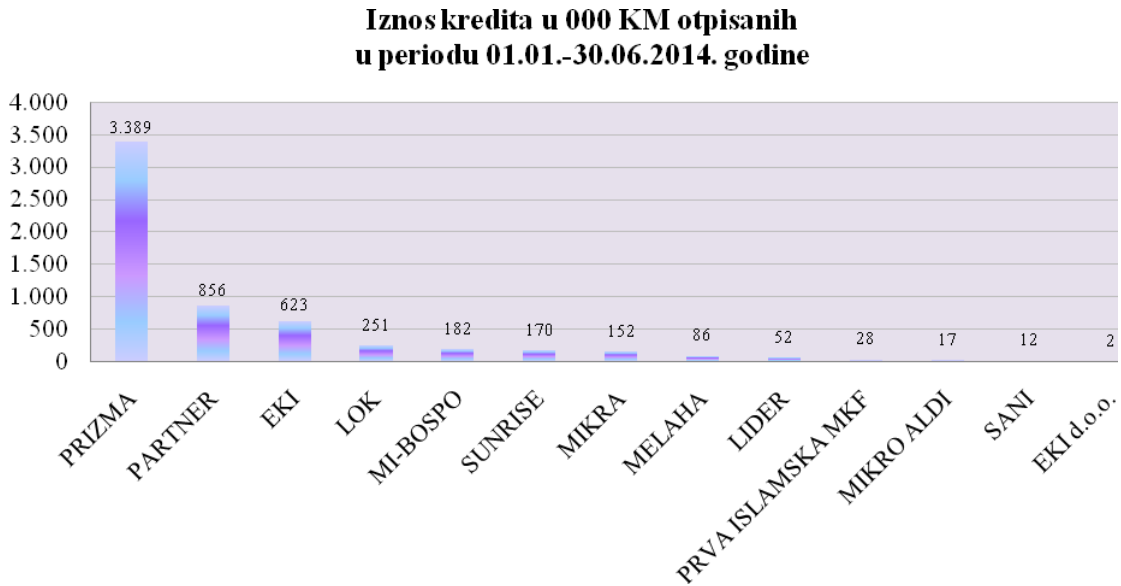
Grafikon 9.

Grafikon 10.

Grafikon 11.

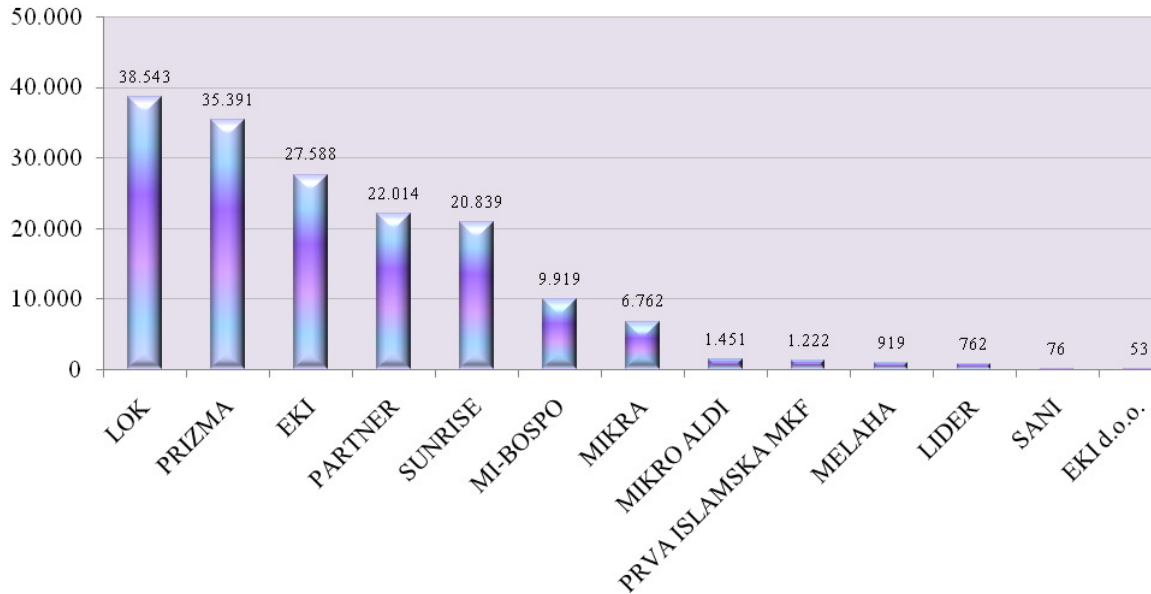

Grafikon 12.

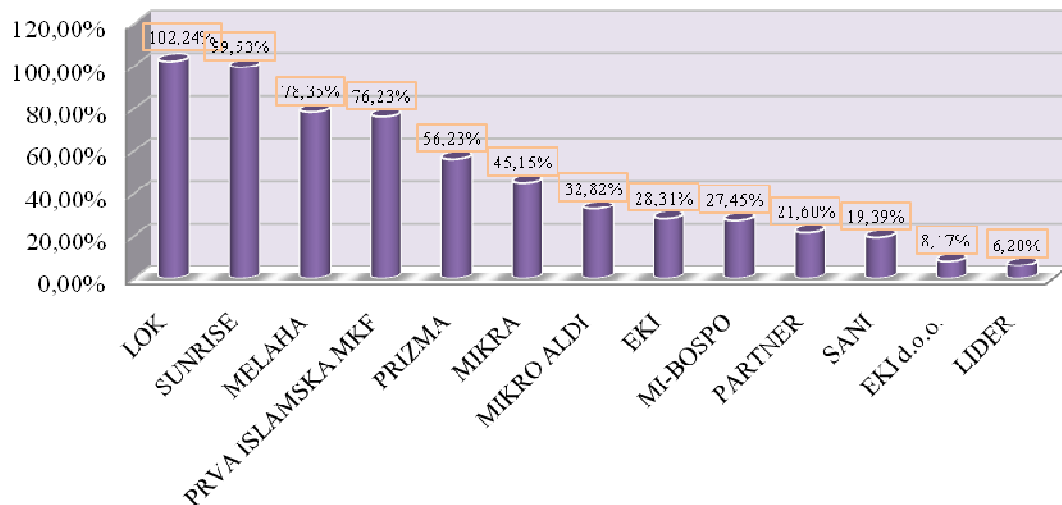
Grafikon 13.

Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 30.06.2014. godine

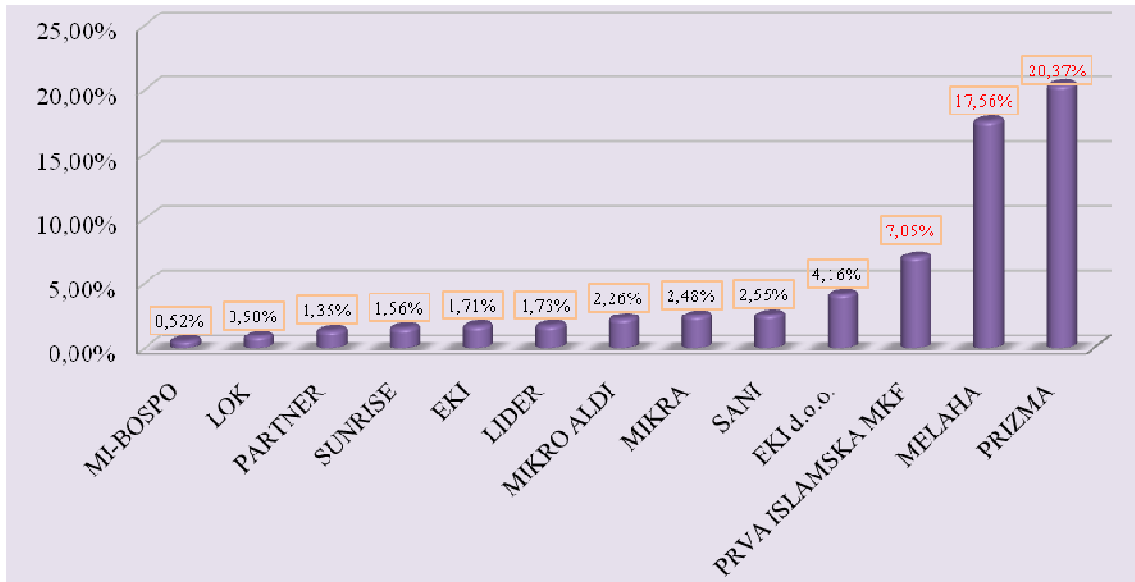
Grafikon 14.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio MKO na dan 30.06.2014. godine

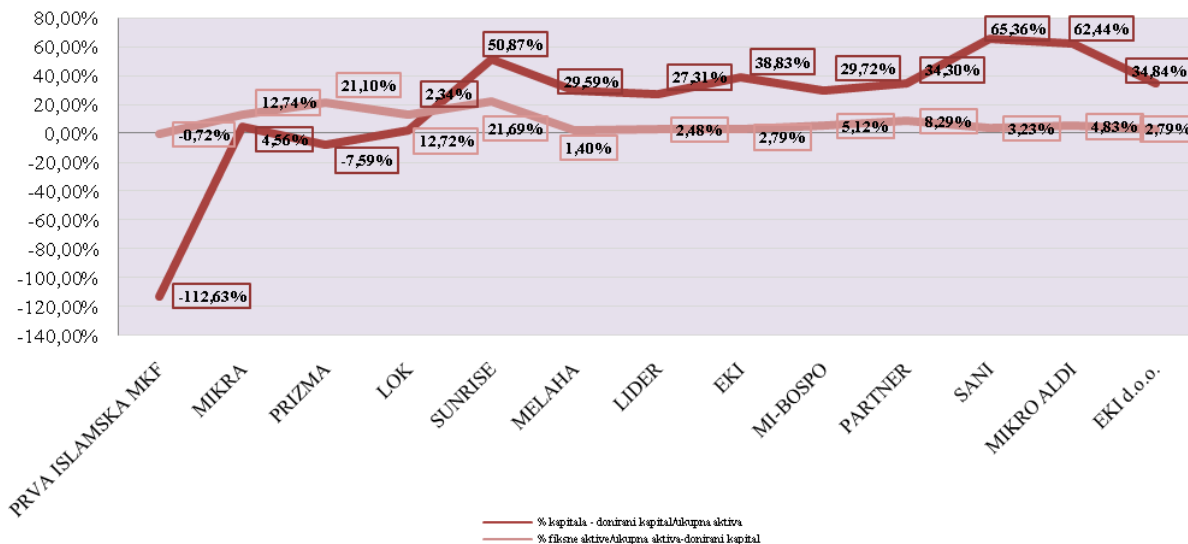
Grafikon 15.

Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.06.2014. godine

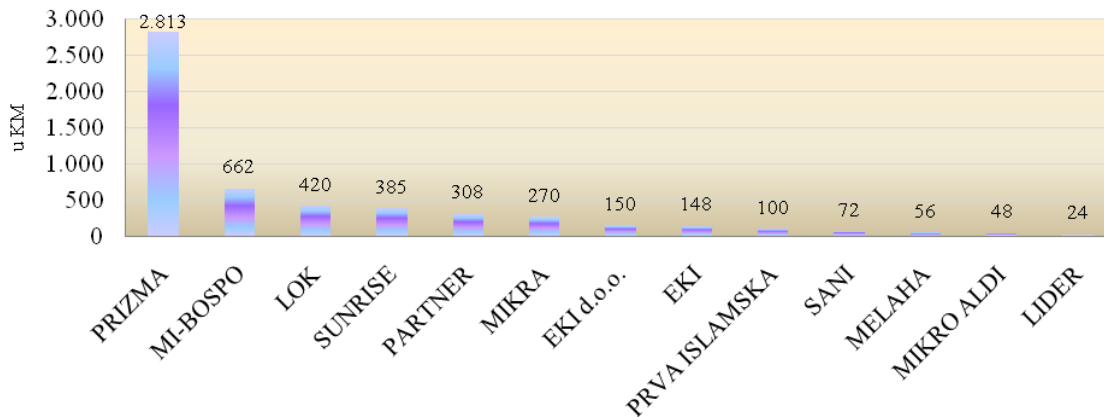
Grafikon 16.

Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivnu na dan 30.06.2014. godine

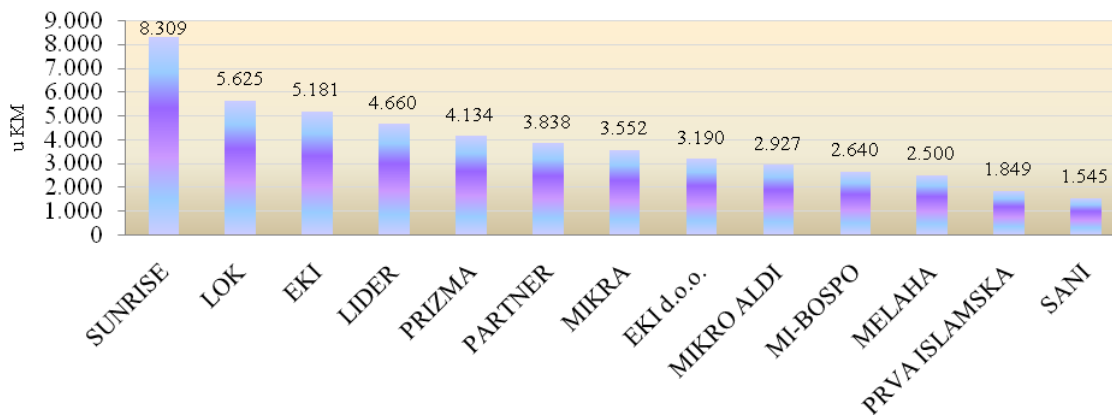
Grafikon 17.

Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za period 01.01.-30.06.2014. godine

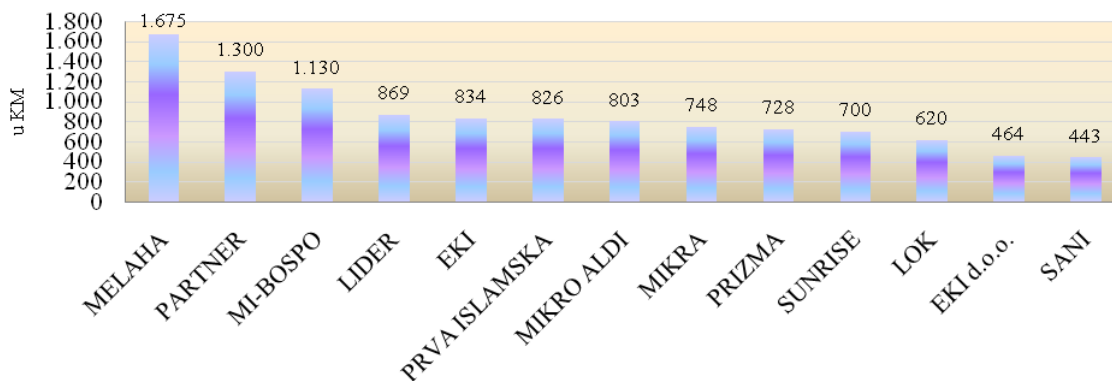
Grafikon 18.

Prosječne mjesečne plaće višeg menadžmenta u MKO za period 01.01.-30.06.2014. godine

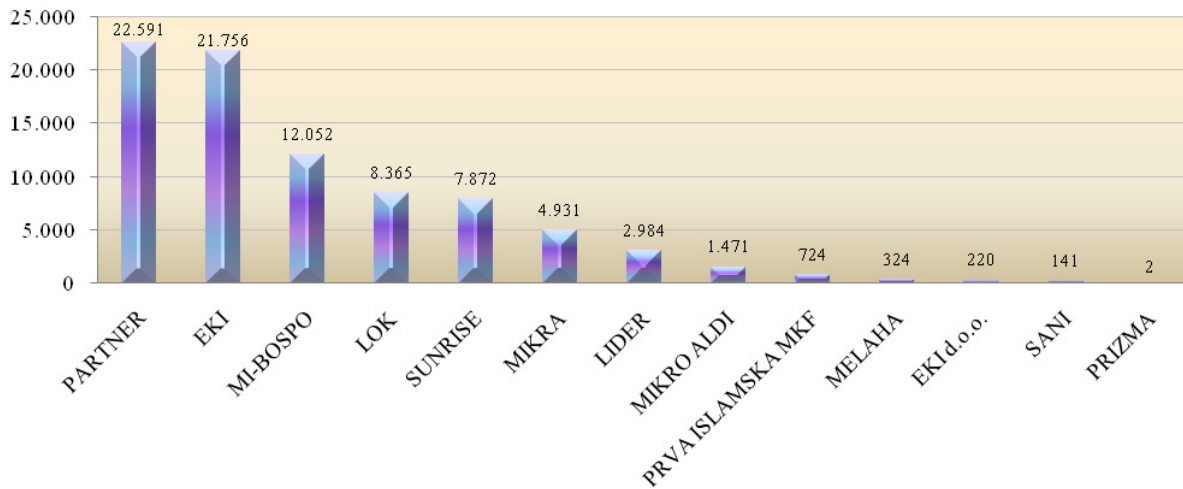
Grafikon 19.

Prosječne mjesečne plaće kreditnih službenika u MKO za period 01.01.-30.06.2014. godine

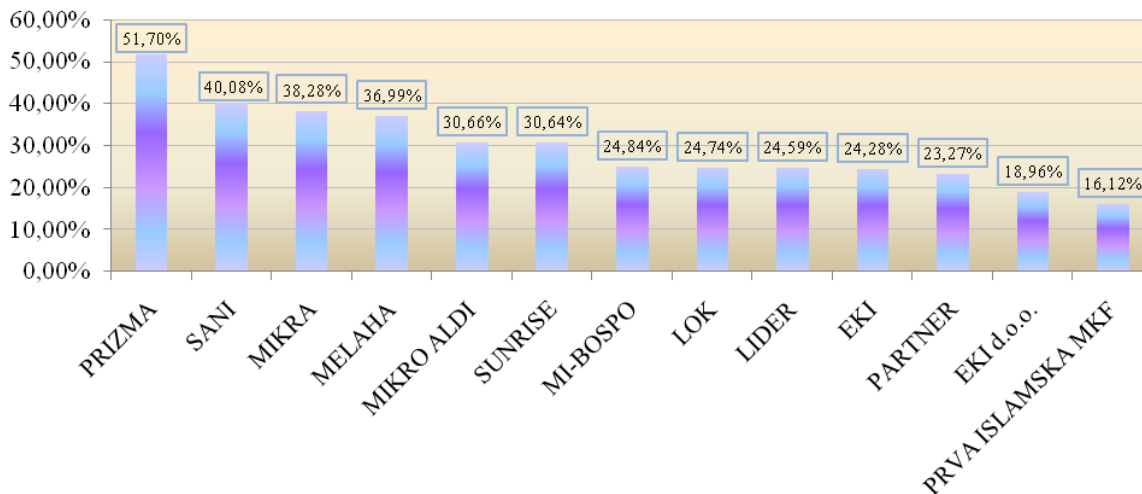
Grafikon 20.

Iznos ukupnih isplata mikrokredita u II kvartalu 2014. godine u 000 KM

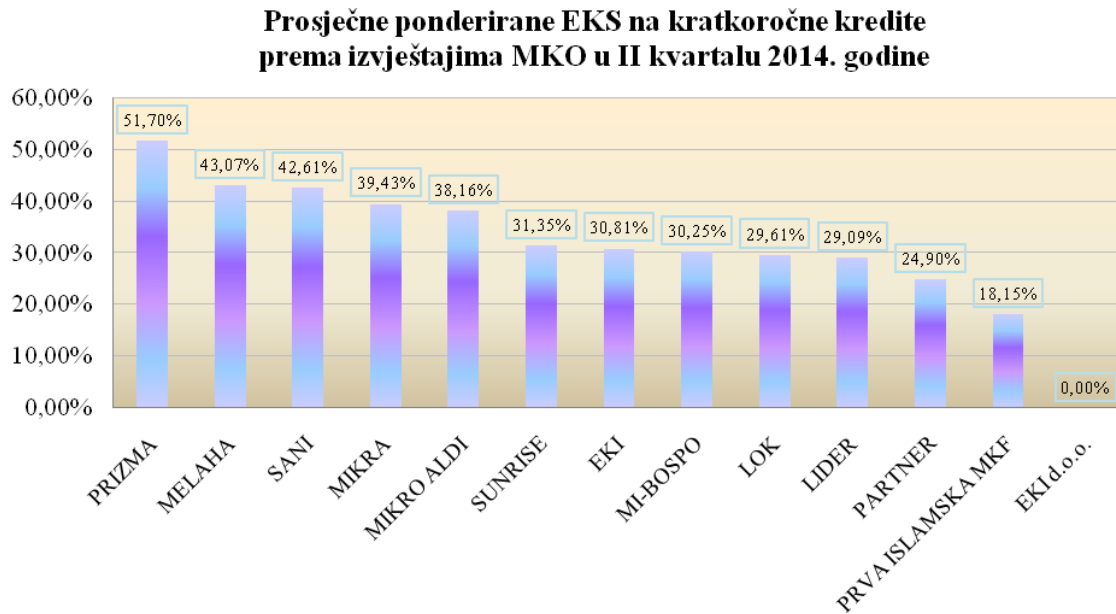

Grafikon 21.

Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2014. godine

Grafikon 22.

Grafikon 23.

